

แผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริต
และประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข
ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

กระทรวงสาธารณสุข

แผนแม่บท

การป้องกัน ปรามปราม

การทุจริตและประพฤติมิชอบ

กระทรวงสาธารณสุข

ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

กระทรวงสาธารณสุข

คำปรารภ

แผนแม่บทการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) กำหนดตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนแม่บทบูรณาการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ที่เชื่อมโยงไปสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และมีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการพื้นฐานของแผนแม่บทการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) โดยกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “กระทรวงสาธารณสุขใสสะอาด ร่วมต้านทุจริต” ด้วยการสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต ยกย่องธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการแบบบูรณาการ ปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปีข้างหน้า จะเป็นการปฏิรูปกระบวนการดำเนินงานจากเดิมไปสู่กระบวนการทำงานแบบบูรณาการทั้งระบบ โดยเริ่มจากการวางรากฐานทางความคิดของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุขให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้ นอกจากตนเองจะไม่กระทำการทุจริตแล้ว จะต้องไม่อดทนต่อการทุจริตที่เกิดขึ้นอีกต่อไป บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขต้องก้าวข้ามค่านิยมอุปถัมภ์และไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตทุกรูปแบบ เจตจำนงของผู้บริหาร บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขทุกคนที่ต้องการสร้างชาติให้สะอาดปราศจากการทุจริต มีการขับเคลื่อนนโยบายที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตต้องเป็นที่ได้รับความไว้วางใจ และความเชื่อมั่น ศรัทธาจากประชาชนว่าจะสามารถเป็นผู้ปกป้องผลประโยชน์ของชาติและประชาชนได้อย่างเข้มแข็ง รวดเร็ว เป็นธรรม และเท่าเทียม ทั้งนี้ เพื่อยกระดับมาตรฐานจริยธรรม คุณธรรมและความโปร่งใสของกระทรวงสาธารณสุขในทุกมิติ

กระทรวงสาธารณสุข มุ่งหวังว่าเมื่อทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแผนแม่บทการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ไปสู่การปฏิบัติแล้ว ย่อมก่อให้เกิดผลดีแก่บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขโดยมีพฤติกรรมที่ถูกต้องสามารถแยกแยะได้ระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ไม่กระทำการทุจริต ไม่อดทนต่อการทุจริตที่เกิดขึ้นอีกต่อไป และกระทรวงสาธารณสุขเป็นกระทรวงคุณธรรมด้วยหลักธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืน

(นายไสถณ เมฆธน)

ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

สารบัญ

คำปรารภ	ก
สารบัญ	ข
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ค
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑
บทที่ ๑ บทนำ	๒
ส่วนที่ ๒ สถานการณ์การทุจริต สาเหตุการทุจริตในสังคมไทย และสถานการณ์การทุจริตในกระทรวงสาธารณสุข	๕
บทที่ ๒ สถานการณ์การทุจริต สาเหตุการทุจริตในสังคมไทย และสถานการณ์การทุจริตในกระทรวงสาธารณสุข	๖
ส่วนที่ ๓ ทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	๑๕
บทที่ ๓ ทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	๑๖
ส่วนที่ ๔ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและการฉายภาพอนาคต	๓๓
บทที่ ๔ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและการฉายภาพอนาคต	๓๔
ส่วนที่ ๕ แผนแม่บทป้องกัน ปราบปรามการทุจริต และประพจน์มิชอบ กระทรวงสาธารณสุข (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)	๔๕
บทที่ ๕ แผนแม่บทป้องกัน ปราบปรามการทุจริต และประพจน์มิชอบ กระทรวงสาธารณสุข (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)	๔๖
บรรณานุกรม	๖๔
ภาคผนวก	๖๕
ผู้จัดทำ	๖๖

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

แผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) กำหนดตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนแม่บทบูรณาการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ที่เชื่อมโยงไปสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ว่า **“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** และมีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการพื้นฐานของแผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) โดยกำหนดวิสัยทัศน์ว่า **“กระทรวงสาธารณสุขใสสะอาด ร่วมต้านทุจริต”** ด้วยการสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต ยกย่องค่านิยมคุณธรรมในการบริหารจัดการแบบบูรณาการ ปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี ข้างหน้านี้ จะเป็นการปฏิรูปกระบวนการดำเนินงานจากเดิมไปสู่กระบวนการทำงานแบบบูรณาการทั้งระบบ โดยเริ่มจากการวางรากฐานทางความคิดของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุขให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้ นอกจากตนเองจะไม่กระทำการทุจริตแล้ว จะต้องไม่อดทนต่อการทุจริตที่เกิดขึ้นอีกต่อไป บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขต้องก้าวข้ามค่านิยมอุปถัมภ์และเพิกเฉยต่อการทุจริตทุกรูปแบบ เจตจำนงของผู้บริหาร บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขทุกคนที่ต้องการสร้างชาติที่ใสสะอาด ปราศจากการทุจริต มีการขับเคลื่อนนโยบายที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตต้องเป็นที่ได้รับความไว้วางใจ และความเชื่อมั่น ศรัทธาจากประชาชนว่าจะสามารถเป็นผู้ปกป้องผลประโยชน์ของชาติและประชาชนได้อย่างรวดเร็ว เป็นธรรม และเท่าเทียม ทั้งนี้เพื่อยกระดับมาตรฐานจริยธรรม คุณธรรม และความโปร่งใสของกระทรวงสาธารณสุขในทุกมิติ

แผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ให้ความสำคัญกับการสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต ยกย่องค่านิยมคุณธรรมในการบริหารจัดการแบบบูรณาการ ปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพผ่านทุกภาคส่วนของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข องค์การมหาชน และรัฐวิสาหกิจ โดยให้เกิดความเข้มแข็งจากภายในและเกิดกระบวนการสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตแบบ “ระเบิดจากข้างใน” ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในรัชกาลที่ ๙ ยั่งยืนด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และบุคลากรกระทรวงสาธารณสุขมีจิตสำนึก คำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์

วิสัยทัศน์ (Vision)

กระทรวงสาธารณสุขใสสะอาด ร่วมด้านทุจริต

พันธกิจ (Mission)

สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต ยกย่องค่านิยมหลักในการบริหารจัดการแบบบูรณาการ ปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ

คำอธิบายพันธกิจ (Mission)

การป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปีข้างหน้า จะเป็นการปฏิรูปกระบวนการดำเนินงานจากเดิมไปสู่กระบวนการทำงานแบบบูรณาการทั้งระบบ โดยเริ่มจากการวางรากฐานทางความคิดของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุขให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้ นอกจากตนเองจะไม่กระทำการทุจริตแล้ว จะต้องไม่อดทนต่อการทุจริตที่เกิดขึ้นอีกต่อไป บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขต้องก้าวข้ามค่านิยมอุปถัมภ์และไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตทุกรูปแบบ เจตจำนงของผู้บริหาร บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขทุกคนที่ต้องการสร้างชาติที่สะอาดปราศจากการทุจริต มีการขับเคลื่อนนโยบายที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตต้องเป็นที่ได้รับความไว้วางใจ และความเชื่อมั่น ศรัทธาจากประชาชนว่าจะสามารถเป็นผู้ปกป้องผลประโยชน์ของชาติและประชาชนได้อย่างรวดเร็ว เป็นธรรม และเท่าเทียม ทั้งนี้ เพื่อยกระดับมาตรฐานจริยธรรม คุณธรรม และความโปร่งใสของกระทรวงสาธารณสุขในทุกมิติ

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีค่าคะแนนสูงกว่าร้อยละ ๙๐ เมื่อสิ้นแผนแม่บทฯ

วัตถุประสงค์หลัก (Objective)

๑. เพื่อเกิดวัฒนธรรมสุจริตในกระทรวงสาธารณสุข บุคลากรมุ่งด้านการทุจริต
๒. เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลไกการป้องกันการทุจริต และระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
๓. เพื่อความเข้มแข็งของกลไกการปราบปรามการทุจริต การบังคับใช้กฎหมายให้มีความรวดเร็ว เป็นธรรม
๔. เพื่อส่งเสริมให้กระทรวงสาธารณสุข เป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agent) ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การกำหนดยุทธศาสตร์

แผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) กำหนดตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนแม่บทบูรณาการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ที่เชื่อมโยงไปสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ว่า **“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”**

ในอนาคต ๕ ปีข้างหน้า เพื่อให้กระทรวงสาธารณสุขเกิดวัฒนธรรมสุจริต มีกลไกการป้องกันการทุจริต และระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ มีกลไกการปราบปรามการทุจริต การบังคับใช้กฎหมายให้มีความรวดเร็ว เป็นธรรม และทรงพลัง ตลอดจนการเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของหน่วยงานภายนอก ยั่งยืนด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารราชการและการดำเนินชีวิต มาตรการ ๓ ป. ๑ ค. ที่กำหนดมาตรการว่า **ปลูกและปลูกจิตสำนึก** สร้างจิตสำนึก ปรับฐานความคิดด้านการต่อต้านการทุจริตที่ตัวบุคคล สร้างพลังคุณธรรม ขับเคลื่อนสังคม **ป้องกัน** สร้างระบบคุณธรรมและยกระดับความโปร่งใสในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและเข้มแข็ง **ปราบปราม** ปรับปรุงกฎ ระเบียบที่เอื้อต่อการทุจริตและปิดช่องโหว่ กำหนดมาตรการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม **เครือข่าย** สร้างกลไกภาคประชาชน (อสม.) ภาคประชาสังคมในการเฝ้าระวัง แจ้งเบาะแส และสร้างความเข้มแข็งของกลไกการตรวจสอบ และร่วมกันต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ แผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) จึงกำหนดยุทธศาสตร์หลัก ๓ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างกลไกป้องกันการทุจริต
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต และปลูกฝังวิถีคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เสริมสร้างระบบฐานคิดการยึดถือประโยชน์ของเทศาชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน สร้างระบบคิด **“แก้ทุจริต ต้องคิดเป็น”** (Digital Thinking) และ **“แก้ทุจริต ต้องคิดแยกแยะ”** (Digital Thinking) คุณธรรมเชิงสัมพัทธ์ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระดับคุณธรรม และความขัดแย้งเชิงคุณธรรมแก่บุคลากร กระทรวงสาธารณสุข

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการปรับฐานความคิดแก่บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม บนหลักการพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี ยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติ ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม นำไปสู่เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมที่สมดุล

๒. เพื่อเสริมสร้างระบบฐานคิดการยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน สร้างระบบคิด “**แก่ทุจริต ต้องคิดเป็น**” (Digital Thinking) และ “**แก่ทุจริต ต้องคิดแยกแยะ**” (Digital Thinking) คุณธรรมเชิงสัมพัทธ์ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระดับคุณธรรม และความขัดแย้งเชิงคุณธรรม

๓. เพื่อเสริมพลังการมีส่วนร่วมของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในการผลักดันให้เกิดสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริตและต้านทุจริตทุกรูปแบบ

กลยุทธ์ที่ ๑ ปลุกฝังจิตสำนึกให้ยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน ในการผลิตบุคลากรของสถาบันการศึกษาในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

กลยุทธ์ที่ ๒ ปลุกฝังจิตสำนึกให้ยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน ในบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข

กลยุทธ์ที่ ๓ วางระบบรากฐานการนำค่านิยม MOPH เป็นรากฐานในการสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต

กลยุทธ์ที่ ๔ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายบุคลากรด้านสุขภาพ เพื่อป้องกัน และหยุดยั้งการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างกลไกป้องกันการทุจริต

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการกำหนดกลไกด้านการป้องกันการทุจริตที่มีประสิทธิภาพเพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลอย่างมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อไม่ให้เกิดการทุจริต

วัตถุประสงค์

เพื่อยกระดับกลไก มาตรการ กฎหมาย กระบวนการ นวัตกรรม เทคโนโลยี และพัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการป้องกันการทุจริตให้เท่าทันต่อสถานการณ์การทุจริต

กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างความตระหนักให้ผู้บริหารทุกระดับมีความพร้อมรับผิดชอบ (Accountability)

กลยุทธ์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพระบบการปฏิบัติงานให้มีความโปร่งใส ใช้ดุลยพินิจโดยชอบด้วยกฎหมาย

กลยุทธ์ที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพกลไกการเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริต

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนากลไกและกระบวนการต่าง ๆ ของการปราบปรามการทุจริต ทั้งระบบให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างและพัฒนากลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริตให้มีความรวดเร็วมีประสิทธิภาพ และเท่าทันต่อพลวัตของการทุจริต
๒. เพื่อพัฒนากฎหมายปรับปรุงกฎ ระเบียบให้เท่าทันต่อพลวัตของการทุจริต
๓. เพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษทางวินัยด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส เป็นธรรม ถูกต้องตามหลักกฎหมาย เท่าทันต่อสถานการณ์การทุจริต

กลยุทธ์ที่ ๑ เพิ่มประสิทธิภาพการปราบปรามการทุจริต

กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาเครือข่ายและบูรณาการกระบวนการด้านการปราบปรามการทุจริต

แผนผังแผนแม่บทการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

วิสัยทัศน์ กระทรวงสาธารณสุขใสสะอาด ร่วมต้านทุจริต			
พันธกิจ			
สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต ยกย่องค่านิยมที่ดีในการบริหารจัดการแบบบูรณาการ ปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ			
เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์			
เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงาน ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีค่าคะแนนสูงกว่าร้อยละ ๙๐ เมื่อสิ้นแผนแม่บท			
วัตถุประสงค์หลัก			
(๑) เพื่อเกิดวัฒนธรรมสุจริตในกระทรวงสาธารณสุข บุคลากรมุ่งต้านการทุจริต	(๒) เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลไกการป้องกันการทุจริต และระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล	(๓) เพื่อความเข้มแข็งของกลไกการปราบปรามการทุจริต การบังคับใช้กฎหมายให้มี ความรวดเร็ว เป็นธรรม	(๔) เพื่อส่งเสริมให้กระทรวงสาธารณสุข เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ยุทธศาสตร์			
(๑) สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	(๒) สร้างกลไกป้องกันการทุจริต	(๓) เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริต	
ผลที่ได้รับ			
(๑) เกิดวัฒนธรรมสุจริต มีกลไกการป้องกันการทุจริตและระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ	(๒) มีกลไกการปราบปรามการทุจริต การบังคับใช้กฎหมายให้มีความรวดเร็ว เป็นธรรม และทรงพลัง	(๓) เป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แก่หน่วยงานภายนอก	(๔) ยั่งยืนด้วยกาน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารราชการอย่างโปร่งใสและการดำเนินชีวิต

ส่วนที่

๑

“บทนำ”

แผนแม่บท
การป้องกัน ปราบปรามการทุจริต
และประพฤติมิชอบ
กระทรวงสาธารณสุข
ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

บทที่ ๑

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การบูรณาการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของประเทศไทยในภาพรวม มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องภายใต้เงื่อนไขทั้งพลวัตความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์การทุจริตและบริบทแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในมิติต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

มิตินานาชาติของการบูรณาการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประเทศไทย ได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นรัฐภาคีเป็นลำดับที่ ๑๔๙ เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔ ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (United Nations Convention against Corruption : UNCAC) ที่ว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในการติดตามทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริตกลับคืน รวมทั้งการให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันทางกฎหมายเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดอย่างสมบูรณ์

มิตินานาชาติของการบูรณาการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ริเริ่มจัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อเป็นกรอบในการผลักดันแก้ไขปัญหาการทุจริตในสังคมไทย โดยกำหนดยุทธศาสตร์จากข้อตกลงร่วมกัน (Commitment) กับภาคีทุกภาคส่วน เป็นข้อตกลงเพื่อใช้เป็นแนวทางร่วมกันและสามารถสนับสนุนการดำเนินงานซึ่งกันและกันในการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศในลักษณะบูรณาการ หลังจากการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแล้วเสร็จ สำนักงาน ป.ป.ช. ได้นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ให้นำหน่วยงานภาครัฐนำแนวทางและมาตรการต่าง ๆ ตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแปลงไปสู่การปฏิบัติ และได้แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และมีเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นกรรมการและเลขานุการ ภายใต้กลไกคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕) ได้รับการถ่ายทอดสู่ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๕) เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ นายกรัฐมนตรีได้สั่งการให้หน่วยงานภาครัฐจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติราชการประจำปีให้สอดคล้องยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๕) นอกจากนี้ ยังมีกลไกที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบูรณาการความร่วมมือและสนับสนุนจากภาคีทุกภาคส่วน จึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อนำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไปสู่การปฏิบัติในภาคส่วนต่างๆ อาทิ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม เป็นต้น

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐) ต่อเนื่อง เพื่อเป็นกรอบให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องแปลงยุทธศาสตร์ แนวทาง และมาตรการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และส่งเสริมให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจัง โดยในส่วนของภาครัฐนั้น คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ เห็นชอบให้แปลงแนวทางและมาตรการตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐) ไปสู่การปฏิบัติ กำหนดไว้ในแผน ปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีไปสู่การปฏิบัติในลักษณะบูรณาการ

ในช่วงระยะเวลาของการใช้ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐) ทุกภาคส่วนของสังคมไทยได้ตระหนักถึงภัยคุกคามของปัญหาการทุจริตที่ฝังรากลึก อย่างยาวนาน มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญส่งผลให้รัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศต้องดำเนินการ แก้ไขปัญหาการทุจริตอย่างเร่งด่วน ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้นมา สำนักงาน ป.ป.ช. ได้รับ มอบหมายจากรัฐบาลให้เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการจัดทำแผนงบประมาณในลักษณะบูรณาการ เรื่อง การป้องกัน ปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ แผนงบประมาณดังกล่าวจึงเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญ ของการบูรณาการป้องกัน ปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบของประเทศไทย จวบจนเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๙ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเห็นชอบให้ยกเลิกยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ปรับระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ เป็นปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ โดยยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และเชื่อมโยงไปสู่อยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่สำคัญจะตอบสนองกับ สภาพปัญหาและสถานการณ์การดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่เปลี่ยนแปลงไป ในปัจจุบันและความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรมที่ต่อต้านการทุจริต ที่ทันสมัย แผนงบประมาณในลักษณะบูรณาการ เรื่อง การป้องกัน ปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ จึงได้รับการทบทวนทบทวนเป้าหมายแผนงานบูรณาการ แนวทางและตัวชี้วัดของแผนงานบูรณาการให้สอดคล้อง และเชื่อมโยงกับร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (๒๕๖๐-๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (๒๕๖๐-๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ความพยายามบูรณาการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบให้ต่อเนื่อง และเป็นทิศทางเดียวกันทั้งประเทศ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการเป็นประเทศที่มีมาตรฐานความโปร่งใส เทียบเท่าระดับสากล จำเป็นต้องดำเนินการจัดทำแผนแม่บทบูรณาการป้องกัน ปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ให้กระทรวงและทุกหน่วยงานร่วมกันกำหนดอนาคต และแก้ปัญหาการทุจริตของประเทศไทยในลักษณะประสานเชื่อมโยงแบบเครือข่ายที่นำไปสู่การบรรลุจุดมุ่งหมาย ในแต่ละช่วงเวลาอย่างบูรณาการ

สำหรับการจัดทำแผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ใช้หลักการมีส่วนร่วมมีขั้นตอนหลักครอบคลุมถึง

๑. ทบทวนข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการสังเคราะห์รายงานการศึกษาและงานวิจัยที่มีอยู่ รวบรวมข้อมูล สถานการณ์ทุจริตของกระทรวงสาธารณสุข ข้อกฎหมาย กฎระเบียบและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

๒. ศึกษากรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนแม่บทบูรณาการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ที่สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการไว้ เพื่อกำหนดเนื้อหาสถานการณ์การทุจริต ทิศทาง การป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๓. วิเคราะห์ปัจจัยภายใน จุดแข็ง จุดอ่อน ปัจจัยภายนอก โอกาส อุปสรรค ความสำคัญของตัวแปร และการฉายภาพอนาคต

๔. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความเห็นต่อ (ร่าง) แผนแม่บทการป้องกัน ปราบปราม การทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และนำผลการประชุมเชิง ปฏิบัติการฯ ต่อ (ร่าง) ดังกล่าว มาปรับปรุงเนื้อหาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและ ประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ฉบับสมบูรณ์ต่อไป

๕. เสนอแผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ต่อปลัดกระทรวงสาธารณสุขเพื่อทราบและพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๖. ประชุมถ่ายทอดแผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวง สาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และส่งมอบให้ทุกหน่วยงานถือปฏิบัติ

ส่วนที่
๒

สถานการณ์การทุจริต
สาเหตุการทุจริตในสังคมไทย
และสถานการณ์การทุจริต
ในกระทรวงสาธารณสุข

แผนแม่บท
การป้องกัน ปราบปรามการทุจริต
และประพฤติมิชอบ
กระทรวงสาธารณสุข
ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

บทที่ ๒

สถานการณ์การทุจริต สาเหตุการทุจริตในสังคมไทยและ สถานการณ์การทุจริตในกระทรวงสาธารณสุข

สถานการณ์การทุจริต

การทุจริตที่เกิดขึ้นภายในประเทศและขยายสู่ต่างประเทศ (International) ทั้งรูปแบบการข้ามแดน (Cross-border) หรือข้ามชาติ (Transnational) ซึ่งเป็นผลมาจากการเคลื่อนตัวของประชาชนระหว่างประเทศ สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีทันสมัยและการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในทางที่ผิด ทำให้การติดตามรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดียุ่งยาก และผลสืบเนื่องของการทุจริตเชื่อมโยงไปสู่ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติอีกมากมาย เช่น การฟอกเงิน การค้าอาวุธ การค้ามนุษย์ ยาเสพติด การก่อการร้าย ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศ ปัญหาการทุจริตและผลสืบเนื่องดังกล่าว ทำให้นานาประเทศตระหนักถึงภัยร้ายแรงที่เกิดขึ้นในวงกว้างดังรายงานของธนาคารโลก จำนวนเงินที่ถูกขโมยจากประเทศกำลังพัฒนาและประเทศทางผ่านที่ซุกซ่อนไว้ในต่างประเทศในแต่ละปี ประมาณ ๒๐-๒๔ พันล้านเหรียญ หรือร้อยละ ๒๐-๔๐ ของเงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ ดังนั้น ในการประชุมสหประชาชาติ ครั้งที่ ๑๑ จึงกำหนดอาชญากรรมที่ประชาคมโลกต้องให้ความร่วมมือกันปราบปราม ประกอบด้วย อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้าย การค้ามนุษย์ ยาเสพติด อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ การฟอกเงิน และการทุจริตคอร์รัปชัน และองค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) และประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ได้ร่วมกันจัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (United Nations Convention against Corruption : UNCAC)

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ เป็นอนุสัญญาฉบับแรกที่ทำให้ความสำคัญต่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการติดตามทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริตกลับคืน รวมทั้งการให้ความร่วมมือทางกฎหมายเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด โดยเนื้อหาหลักในอนุสัญญาดังกล่าว แบ่งเป็น ๔ หมวดหลัก ได้แก่ (๑) การป้องกันการทุจริต (๒) การกำหนดความผิดทางอาญา (๓) การบังคับใช้กฎหมายความร่วมมือระหว่างประเทศ และ (๔) การติดตามทรัพย์สินคืน และประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นรัฐภาคีอย่างสมบูรณ์เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔ เป็นลำดับที่ ๑๔๙ ถือเป็นสัญญาเริ่มต้นการแก้ไขปัญหการทุจริตคอร์รัปชันใน

ประเทศไทย ต่อมาประเทศไทยในฐานะรัฐภาคี ได้ดำเนินการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับพันธกรณีที่กำหนดในอนุสัญญา UNCAC เพื่อให้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานเทียบเท่าสากล สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีอนุสัญญา UNCAC ในฐานะรัฐภาคีได้อย่างครบถ้วน และรองรับกลไกการประเมินติดตามการปฏิบัติตามอนุสัญญา UNCAC ซึ่งเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓

จากการประเมินติดตามการปฏิบัติตามอนุสัญญา UNCAC ในรอบการประเมินที่ ๑ ประจำปี ค.ศ. ๒๐๑๐-๒๐๑๕ โดยประเทศเนปาลและประเทศบราซิล ร่วมกับฝ่ายเลขานุการของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crimes : UNODC) มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่อต้านการทุจริตเพิ่มเติม ได้แก่

๑. เพิ่มเติมฐานความผิดอาญา เช่น ความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรม (ข้อบทที่ ๒๕) ความผิดฐานเตรียมการเพื่อกระทำการทุจริต (ข้อบทที่ ๒๗) ความผิดฐานเจ้าหน้าที่รัฐยกยอทรัพย์สิน (แม้เจ้าหน้าที่นั้นจะไม่มีหน้าที่โดยตรงในการเก็บรักษาทรัพย์สินดังกล่าว) (ข้อบทที่ ๑๗) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำทุจริตในภาคเอกชน (ข้อบทที่ ๒๐ และ ๒๑) กำหนดความรับผิดชอบของนิติบุคคลในการกระทำทุจริต (ข้อบทที่ ๒๖)

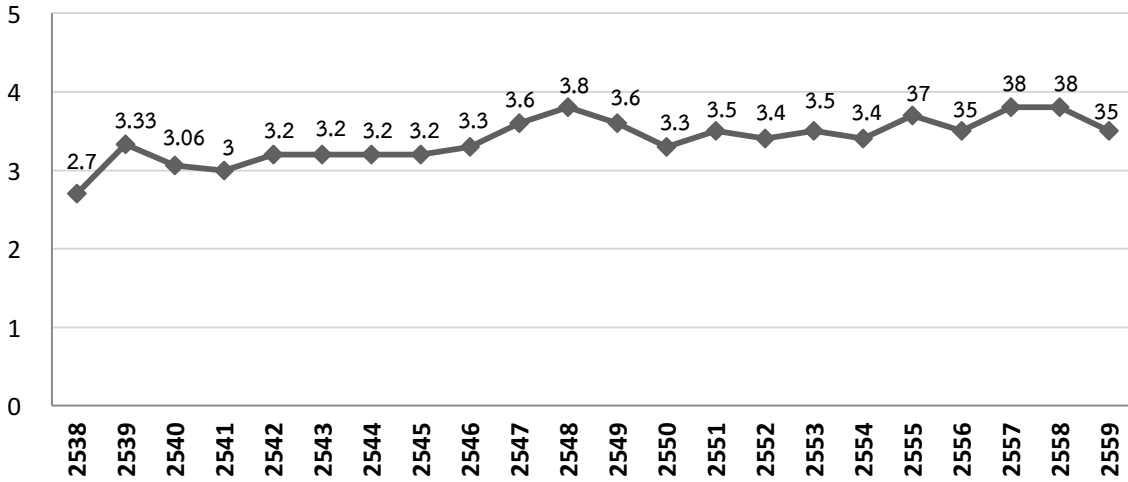
๒. เพิ่มเติมกลไกหรือมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริต เช่น ปรับปรุงการคุ้มครองพยานและผู้ให้เบาะแสเกี่ยวกับการทุจริตให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล (ข้อบทที่ ๓๒) กำหนดให้การริบทรัพย์สินรวมถึงดอกผลและประโยชน์อื่นใดที่ได้มาจากทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด และให้สามารถริบทรัพย์สินได้แม้ทรัพย์สินนั้นจะถูกเปลี่ยนรูป แปรสภาพ หรือปะปนอยู่กับทรัพย์สินอื่น (ข้อบทที่ ๓๑)

๓. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศโดยการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ ในประเด็นต่าง ๆ เช่น กำหนดให้มีการหารือร่วมกันระหว่างรัฐภาคีทุกครั้งก่อนการปฏิเสธการส่งผู้ร้ายข้ามแดน (ข้อบทที่ ๔๖) สร้างเสริมกลไกการส่งคืนทรัพย์สินจากการกระทำความผิดคืนประเทศเจ้าของที่แท้จริงที่มีประสิทธิภาพ (ข้อบทที่ ๔๖) กำหนดให้สามารถทำข้อตกลงจัดตั้งหน่วยสืบสวนสอบสวนร่วมกันระหว่างรัฐภาคีได้ (ข้อบทที่ ๔๗)

นอกจากนี้ การประเมินในระดับสากลโดยองค์การพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศ (International Nongovernmental Organization : INGOs) ที่ทำการประเมินการทุจริตคอร์รัปชันและความโปร่งใส คือ องค์กรความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ได้จัดทำดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) เพื่อประเมินสถานการณ์การคอร์รัปชันในภูมิภาคต่าง ๆ ในระดับโลก ผลการประเมินค่าคะแนน CPI ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ของประเทศต่าง ๆ พบว่า ประเทศที่เข้ารับการประเมิน จำนวน ๒ ใน ๓ มีคะแนนน้อยกว่า ๕๐ คะแนน และประเทศส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๘ กำลังเผชิญหน้ากับปัญหาของการทุจริตที่ร้ายแรง รวมไปถึงกลุ่มประเทศเศรษฐกิจขนาดใหญ่ G20 (Group of Twenty Finance Ministers and Central Bank Governors : G20) กว่าครึ่งหนึ่งของประเทศสมาชิกก็ประสบปัญหาของการทุจริตคอร์รัปชันเช่นเดียวกัน

นับแต่ประเทศไทยดำเนินกรให้สัตยาบันในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ได้คะแนนที่มีแนวโน้มดีขึ้นไม่มากนัก ดังแสดงในแผนภาพที่ ๑

แผนภาพที่ ๑ คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘-๒๕๕๙

หมายเหตุ : ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีการเปลี่ยนค่าดัชนีชี้วัดจากคะแนนเต็ม ๑๐ เป็นคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน

เมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคเดียวกันพบว่า คะแนนเฉลี่ยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ภายหลังการให้สัตยาบันในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ สถานการณ์การบริหารจัดการการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทยจัดอยู่ในลำดับที่ ๓ ที่ระดับค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓๗.๐๐

ตารางที่ ๑ ค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ปี พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙

อันดับ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๙)	ประเทศ	ค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ปี พ.ศ.					ค่าเฉลี่ย	อันดับ
		๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙		
๑	สิงคโปร์	๘๗	๘๖	๘๔	๘๕	๘๔	๘๕.๕๐	๑
๒	บรูไน	-	-	-	-	๕๘	๕๘.๐๐	๒
๓	มาเลเซีย	๔๙	๕๐	๕๒	๕๐	๔๙	๕๐.๐๐	๓
๔	อินโดนีเซีย	๓๒	๓๒	๓๔	๓๖	๓๗	๓๔.๒๐	๖
๕	ไทย	๓๗	๓๕	๓๘	๓๘	๓๕	๓๖.๖๐	๔
๖	ฟิลิปปินส์	๓๔	๓๖	๓๘	๓๕	๓๕	๓๕.๖๐	๕
๗	เวียดนาม	๓๑	๓๑	๓๑	๓๑	๓๓	๓๑.๔๐	๗
๘	ลาว	๒๑	๒๖	๒๕	๒๕	๓๐	๒๕.๔๐	๘
๙	พม่า	๑๕	๒๑	๒๑	๒๒	๒๘	๒๑.๔๐	๙
๑๐	กัมพูชา	๒๒	๒๐	๒๑	๒๑	๒๑	๒๑.๐๐	๑๐

จากข้อสังเกตข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยเป็นปัญหาที่ยุ่งยาก ฝังลึก และต้องใช้ระยะเวลาในการแก้ไขด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แม้ว่าแนวโน้มภาพลักษณ์คอร์รัปชันจะดีขึ้น แต่การป้องกันและปราบปรามต้องเท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วในยุคปัจจุบัน รวมทั้งต้องสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในการสร้างสังคมที่มีความโปร่งใส คำนึงถึงความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งกระแสการต่อต้านทางสังคม (Social Sanction) ในการทุจริตคอร์รัปชัน ข้อสังเกตดังกล่าวยังชี้ให้เห็นว่า รูปแบบการทุจริตของประเทศไทยมีแนวโน้มที่ความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จากเดิมที่เป็นการทุจริตทางตรง เช่น การรับสินบน การทุจริตต่อตำแหน่งราชการ การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง มีการเปลี่ยนเป็นรูปแบบทุจริตเชิงนโยบายมากขึ้น มีกระบวนการแก้กฎหมายเพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้อง การใช้อำนาจและอิทธิพลในการแทรกแซงกลไกทางกฎหมาย หรือกลไกในกระบวนการยุติธรรม การทำลายการตรวจสอบอำนาจรัฐ รวมทั้งยังมีการทุจริตในระดับประเทศผ่านข้อตกลงความร่วมมือ การให้สินบนเจ้าหน้าที่ไทยในการทำธุรกิจระหว่างประเทศของบริษัทข้ามชาติ เป็นต้น

สาเหตุของการทุจริตในสังคมไทย

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) ได้กำหนดนิยามและรูปแบบของการทุจริตเป็น ๗ ประเภท ได้แก่

๑. การทุจริตขนาดใหญ่ (Grand Corruption) เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูงเพื่อปิดเบี่ยงนโยบายหรือการใช้อำนาจรัฐในทางมิชอบ เพื่อให้ผู้นำหรือผู้บริหารประเทศได้รับผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรของชาติ

๒. การทุจริตขนาดเล็ก (Petty Corruption) เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับกลางและระดับล่างต่อประชาชนทั่วไป โดยการใช้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในทางมิชอบ

๓. การติดสินบน (Bribery) เป็นการเสนอ การให้ หรือสัญญาว่าจะให้ผลประโยชน์ทั้งในรูปของเงิน สิ่งของ และสิ่งตอบแทนต่าง ๆ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกิดการกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี

๔. การยักยอก (Embezzlement) คือ การที่พนักงานหรือเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐนำเงินหรือสิ่งของที่ได้รับมอบหมายให้ใช้ในหน้าที่ราชการ มาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือเพื่อกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง

๕. การอุปถัมภ์ (Patronage) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเล่นพรรคเล่นพวก ด้วยการคัดเลือกบุคคลจากสายสัมพันธ์ทางการเมืองหรือเครือข่าย (Connection) เพื่อเข้ามาทำงานหรือเพื่อได้รับผลประโยชน์ โดยไม่คำนึงถึงคุณสมบัติและความเหมาะสม

๖. การเลือกที่รักมักที่ชัง (Nepotism) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเล่นพรรคเล่นพวก โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะใช้อำนาจที่มีในการให้ผลประโยชน์หรือให้หน้าที่การงานแก่เพื่อน ครอบครัว หรือบุคคลใกล้ชิด โดยไม่คำนึงถึงคุณสมบัติและความเหมาะสม

๗. ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) คือ การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม อันเกิดจากที่บุคคลต้องมีหน้าที่หรือสถานะมากกว่า ๑ สถานะ

การทุจริตในประเทศไทยอาจจะจำแนกออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่ การทุจริตในระดับชาติ และการทุจริตในระดับท้องถิ่น

๑. การทุจริตในระดับชาติ การทุจริตเชิงนโยบาย (Policy Corruption) เป็นรูปแบบการทุจริตที่นักการเมืองใช้อำนาจทางด้านการบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงอำนาจนิติบัญญัติที่ได้มาจากความไว้วางใจของประชาชน เป็นเครื่องมือในการออกกฎหมาย การแก้ไขกฎหมาย การแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับและนโยบาย โดยอาศัยช่องโหว่ของกฎหมาย กฎระเบียบ และตีความกฎหมาย กฎ ระเบียบให้เอื้อประโยชน์ต่อตนเอง และพวกพ้อง เพื่อให้การกระทำทุจริตกลายเป็นสิ่งที่ชอบธรรม เนื่องจากมีกฎหมาย กฎระเบียบ และนโยบายรองรับ การทุจริตเชิงนโยบายยังปรากฏในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การซื้อขายตำแหน่งในระดับสูงทางราชการ ได้แก่ ตำแหน่งอธิบดี ตำแหน่งผู้บริหารในรัฐวิสาหกิจ ในตำแหน่งที่มีอำนาจอนุมัติเห็นชอบโครงการต่าง ๆ ได้ นำไปสู่การตรวจสอบที่หละหลวมในโครงการก่อสร้าง การจัดซื้อจัดจ้างในรัฐ และการใช้วิธีพิเศษในการดำเนินการ หลีกเลียงกฎเกณฑ์ มาตรการป้องกันการทุจริตต่าง ๆ ในแต่ละกระบวนการ ขั้นตอนมีการแบ่งผลประโยชน์กันในกลุ่มพวกพ้อง เช่น การทำแบบก่อสร้างที่ไม่มีความชัดเจน การใช้เงินกู้จากต่างประเทศเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ รวมทั้งเสนอโครงการเร่งด่วนเพื่อจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีรูปแบบของการว่าจ้างแบบเหมารวม (Turnkey) ซึ่งผู้รับเหมาสามารถดำเนินการออกแบบและก่อสร้างโครงการให้แล้วเสร็จได้ด้วยตัวเอง ซึ่งเอื้อต่อการทุจริต เนื่องจากผู้รับเหมาโครงการสามารถปรับเปลี่ยนแผนงานต่าง ๆ ได้ตลอดเวลา สามารถปรับเพิ่มค่าใช้จ่ายและขออนุมัติงบประมาณเพิ่มได้ง่าย อีกทั้งยังเปิดช่องให้บริษัทเอกชนเรียกร้อยค่าชดเชยจากรัฐได้ ซึ่งมักเกิดจากการทำสัญญาที่หละหลวม มีช่องว่างให้หน่วยงานรัฐเสียเปรียบ

๒. การทุจริตในระดับท้องถิ่น การกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นที่มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้บริการต่าง ๆ ของรัฐสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติเกิดการทุจริตในท้องถิ่นเพิ่มมากยิ่งขึ้นเช่นเดียวกัน ลักษณะการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกเป็น ๗ ประเภท ดังนี้

- ๒.๑) การทุจริตด้านงบประมาณ การทำบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง และการเงินการคลัง ส่วนใหญ่เกิดจากการละเลยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒.๒) สภาพหรือปัญหาการทุจริตที่เกิดจากตัวบุคคล
- ๒.๓) สภาพการทุจริตอันเกิดจากช่องว่างของกฎ ระเบียบ และกฎหมาย
- ๒.๔) สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจและขาดคุณธรรมจริยธรรม
- ๒.๕) สภาพหรือลักษณะปัญหาการทุจริตที่เกิดจากการขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ
- ๒.๖) สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากการตรวจสอบขาดความหลากหลายในการตรวจสอบจากภาคส่วนต่าง ๆ
- ๒.๗) สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากอำนาจ บารมี และอิทธิพลท้องถิ่น

มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์ (๒๕๕๔) ได้ศึกษาลักษณะ รูปแบบ และความเสี่ยงต่อการทุจริตในองค์กรสาธารณะนอกระบบราชการ พบว่าสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดการทุจริตในสังคมไทยมี ๒ ประการ ได้แก่ (๑) การใช้วัฒนธรรมแบบไทย ๆ ในทางที่ผิด และ (๒) ปัญหาเรื่องตัวบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ กล่าวคือ ระบบอาวุโส

และระบบอุปถัมภ์นำไปสู่การเอื้อประโยชน์ในทางมิชอบให้แก่ญาติมิตร และพวกพ้อง รวมทั้งการตรวจสอบความโปร่งใสขาดประสิทธิภาพ ทำให้สังคมเห็นว่าการทุจริตเป็นเรื่องปกติ อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมดังกล่าวเป็นเพียงตัวเสริมให้เกิดโอกาสในการทุจริตเท่านั้น ปัญหาสำคัญที่สุดอยู่ที่การขาดจิตสำนึกความซื่อตรงของบุคคลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ความโลภในอำนาจและทรัพย์สินอยู่เหนือความรับผิดชอบและศักดิ์ศรีในการปฏิบัติหน้าที่จนนำไปสู่การทุจริตด้วยวิธีการใหม่ๆ ที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น สาเหตุและปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การทุจริตมีอีกหลายประการ นับตั้งแต่เรื่องของโอกาสในการทำทุจริตที่เกิดจากช่องว่างของกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มแข็ง การขาดกลไกในการตรวจสอบความโปร่งใสที่มีประสิทธิภาพ การผูกขาดผลประโยชน์ทางธุรกิจกับการดำเนินงานของภาครัฐ ค่าตอบแทนที่ไม่เหมาะสมของข้าราชการ การขาดจริยธรรม คุณธรรม เอาประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งมากกว่าที่จะยึดประโยชน์ส่วนรวม ค่านิยมยกย่องคนที่มีเงิน ทศนะที่ว่า การทุจริตเป็นเรื่องปกติ ความไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายของบ้านเมือง ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมีส่วนทำให้คนมุ่งสร้างควมร่ำรวย วัตถุนิยม เป็นแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่มีแนวโน้มที่จะทำการทุจริต รวมทั้ง **“โครงสร้างทางสังคมที่บิดเบี้ยว”** มีความเหลื่อมล้ำมีช่องว่างระหว่างคนจน-คนรวย คนมีอำนาจ-คนไร้ซึ่งอำนาจ ทำให้แสวงหาหนทางที่จะลดช่องว่าง โดยการทุจริตมากยิ่งขึ้น

มานะ นิมิตรมงคล (๒๕๖๐) ได้เปิดเผยรายงานขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) **“สถานการณ์คอร์รัปชันโลก ๒๐๑๗”** (Global Corruption Barometer 2017 : GCB) ซึ่งเป็นข้อมูลการสำรวจความเห็นและประสบการณ์ของประชาชนในประเทศภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก Global Corruption Barometer : GCB จัดทำครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) เป็นการสำรวจเกี่ยวกับคอร์รัปชันด้วยการไปพูดคุยแบบตัวต่อตัว เพื่อเก็บข้อมูลจากประสบการณ์ของประชาชนในประเทศนั้นๆ เอง โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย ดังนี้

๑. คนไทยร้อยละ ๔๑ กล่าวว่า ในการติดต่อราชการยังต้องติดสินบน (Bribe) อยู่ ซึ่งสะท้อนว่าคอร์รัปชันในระบบราชการยังเป็นปัญหาวิกฤติของประเทศที่สร้างความเดือดร้อนให้ประชาชนอย่างทั่วถึง
  ๒. คนไทยเพียงร้อยละ ๑๔ เชื่อว่า “ในปีที่ผ่านมาคอร์รัปชันเพิ่มขึ้น” ทำให้เห็นว่าไทยมีสถานการณ์คอร์รัปชันดีที่สุดในเอเชียแปซิฟิก ดีกว่าทุกประเทศที่สำรวจรวมถึง ญี่ปุ่น (๒๖) ฮองกง (๔๘) เกาหลี (๕๐) มาเลเซีย (๕๙) และ อินโดนีเซีย (๖๕) ที่ประชาชนมองว่าประเทศของตนมีการคอร์รัปชันเพิ่มมากขึ้นสูงกว่าไทย
  ๓. คนไทยมากถึงร้อยละ ๗๒ เชื่อว่า **“ประชาชนสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงเพื่อเอาชนะคอร์รัปชันได้”** จัดได้ว่าคนไทยมีทัศนคติที่มีความหวังและเชื่อมั่นพลังประชาชนในระดับสูง
  ๔. คนไทยร้อยละ ๗๒ มองรัฐบาลในทางบวก คือ เห็นว่ารัฐบาลทำได้ดีแล้วเรื่องการต่อต้านคอร์รัปชัน
  ๕. จากการสำรวจครั้งนี้พบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชาชนเห็นพ้องกับการดำเนินงานต่อต้านคอร์รัปชันของรัฐบาลมากที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก
  ๖. ประเทศไทยเป็นประเทศที่ทั้งคนรวยและคนจนต่างก็จ่ายสินบน แต่คนจนต้องจ่ายหรือรับภาระมากกว่า เพราะไม่มีทางเลือก ไม่มีอำนาจต่อรอง และไม่มีพวกพ้องที่จะคอยช่วยเหลือ
  ๗. “ตำรวจ” เป็นหน่วยงานที่คอร์รัปชันมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนของรัฐ
- ข้อมูลดังกล่าวทำให้ประเมินได้ว่าในสายตาและประสบการณ์ของคนไทย **“สถานการณ์คอร์รัปชันแม้ยังเลวร้ายอยู่ แต่มีแนวโน้มดีขึ้น”** จากปัจจัยสำคัญคือ วันนี้ประชาชนรับรู้ เข้าใจและตื่นตัวพร้อมที่จะแสดงความเป็นเจ้าของประเทศอย่างมีส่วนร่วม (Active Citizen) ขณะเดียวกันยังมีผลจากร่วมมือของทุกภาคส่วน กอปรกับรัฐบาลมีความก้าวหน้าในการผลักดันมาตรการที่จริงจังในการป้องกันปราบปรามที่สามารถสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนมากขึ้น

สถานการณ์การทุจริตในกระทรวงสาธารณสุข

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข โดยกลุ่มเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม กองบริหารทรัพยากรบุคคล ได้สรุปข้อมูลการลงโทษข้าราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขกรณีทุจริตต่อหน้าที่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๒ พบมีจำนวนผู้ถูกลงโทษไล่ออกและปลดออกจากราชการ จำนวน ๒๗ คน (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ จำนวน ๑๔ คน / ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ จำนวน ๑๖ คน / ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ จำนวน ๗ คน) โดยส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานีอนามัยและโรงพยาบาลชุมชนที่ปฏิบัติงานด้านการเงิน สำหรับความเสียหายจากการทุจริต ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๒ เป็นเงินจำนวนถึง ๖๒,๙๘๓,๒๗๘.๘๑ บาท โดยเฉพาะในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ มีจำนวนถึง ๖,๖๔๓,๖๒๘.๐๗ บาท ส่วนการลงโทษในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ มีจำนวน ๗ คน ซึ่งมีจำนวนเท่ากับปีก่อนหน้า หน่วยงานที่มีการทุจริตมาก คือ สถานีอนามัย และโรงพยาบาลชุมชน โดยส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ในระดับ ๔-๖ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ จำนวน ๑๐ ราย ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ จำนวน ๑๓ ราย และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ จำนวน ๙ ราย รวมทั้งสิ้น ๓๒ ราย (ในจำนวนนี้ลงโทษตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งมีมูลความผิด มีจำนวนถึง ๕ ราย) ผู้ที่ถูกลงโทษนี้เป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง และด้านการเงิน และผู้บริหารทั้งสิ้น

ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ถึงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ พบมีจำนวนข้าราชการที่ถูกลงโทษปลดออกและไล่ออกและจากราชการ จำนวน ๓๘ คน ปลดออก จำนวน ๑๗ คน (ร้อยละ ๔๔.๗๔) และไล่ออก จำนวน ๒๑ คน (ร้อยละ ๕๕.๒๖) ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ พบมีจำนวนผู้ถูกลงโทษปลดออกและไล่ออกและจากราชการ จำนวน ๓๘ คน ปลดออก จำนวน ๑๐ คน (ร้อยละ ๒๖.๓๒) และไล่ออก จำนวน ๒๘ คน (ร้อยละ ๗๓.๖๘) และปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ พบมีจำนวนผู้ถูกลงโทษปลดออกและไล่ออกจากราชการ จำนวน ๓๒ คน ปลดออก จำนวน ๗ คน (ร้อยละ ๒๑.๘๗) และไล่ออก จำนวน ๒๕ คน (ร้อยละ ๗๘.๑๓) ในจำนวนนี้เป็นข้าราชการที่อยู่ในส่วนภูมิภาคทั้งสิ้น (๑๒ เขตสุขภาพ) นอกจากนี้ ยังพบมีจำนวนถูกลงโทษโดยมีฐานการกระทำความผิดและถูกลงโทษทางวินัยโดยไล่ออก มากกว่าฐานการกระทำความผิดและถูกลงโทษทางวินัยโดยปลดออก

ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ ถึงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ กลุ่มเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม กองบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ได้รายงานสถานการณ์การกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่และมีผลประโยชน์ทับซ้อน พบสาเหตุของการกระทำความผิดวินัยของข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขมากที่สุดในรอบ ๓ ปี ได้แก่ (๑) การจัดหาพัสดุ (๒) การจัดทำโครงการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน ประชุม และสัมมนา (๓) การเบิกค่าตอบแทน และ (๔) การใช้รถราชการ จำนวนผู้กระทำความผิดรวมทั้งสิ้น ๑๙๐ คน จำแนกเป็น (๑) การจัดหาพัสดุ จำนวน ๙๙ คน (ร้อยละ ๕๒.๑๑) (๒) การจัดทำโครงการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน ประชุม และสัมมนา จำนวน ๖๓ คน (ร้อยละ ๓๓.๖๘) (๓) การเบิกค่าตอบแทน จำนวน ๑๘ คน (ร้อยละ ๙.๔๗) และ (๔) การใช้รถราชการ จำนวน ๑๐ คน (ร้อยละ ๕.๒๖)

นอกจากนี้ ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๕ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดข้าราชการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน ๔ คน และช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๘ มีเรื่องกล่าวหา ร้องเรียน ข้าราชการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่อยู่ระหว่างดำเนินการได้สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อีกจำนวน ๒๘ คน (ข้อมูลสถิติในการดำเนินคดี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๕๘ ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ , ๒๕๖๐)

จึงอาจสรุปได้ว่าสาเหตุการกระทำทุจริตของบุคลากรในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจาก (๑) การใช้วัฒนธรรมแบบไทยๆ ในทางที่ผิด และ (๒) ปัญหาเรื่องตัวบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ กล่าวคือระบบอาวุโสและระบบอุปถัมภ์นำไปสู่การเอื้อประโยชน์ในทางมิชอบให้แก่ญาติมิตร และพวกพ้อง รวมทั้งการตรวจสอบความโปร่งใสขาดประสิทธิภาพ แต่ปัญหาสำคัญที่สุดอยู่ที่การขาดจิตสำนึกความซื่อตรงของบุคคลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ความโลภในอำนาจและทรัพย์สินอยู่เหนือความรับผิดชอบและศักดิ์ศรีในการปฏิบัติหน้าที่จนนำไปสู่การทุจริต และไม่สามารถแยกแยะได้ระหว่างเรื่องประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวมคือเอาประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งมากกว่าที่จะยึดประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนการขาดกลไกในการตรวจสอบความโปร่งใสที่มีประสิทธิภาพ การผูกขาดผลประโยชน์ทางธุรกิจกับการดำเนินงานของภาครัฐ ค่าตอบแทนที่ไม่เหมาะสมของข้าราชการ

ส่วนที่

๓

ทิศทางการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริต

แผนแม่บท
การป้องกัน ปราบปรามการทุจริต

และประพฤติมิชอบ

กระทรวงสาธารณสุข

ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การทุจริตในสังคมไทยระหว่างช่วงกว่าทศวรรษ ส่งผลเสียต่อประเทศอย่างมหาศาลและเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในทุกมิติ รูปแบบการทุจริตจากเดิมที่เป็นทุจริตทางตรงไม่ซับซ้อน อาทิ การรับสินบน การจัดซื้อจัดจ้าง ในปัจจุบันได้รับปรับเปลี่ยนเป็นการทุจริตที่ซับซ้อนมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การทุจริตเชิงนโยบาย การทุจริตข้ามแดนข้ามชาติ ซึ่งเชื่อมโยงสู่อาชญากรรมอื่น ๆ มากมายและส่งผลกระทบต่อทางลบในวงกว้าง

ประเทศไทยมีความพยายามแก้ไขปัญหการทุจริต โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันสร้างเครื่องมือกลไก และกำหนดเป้าหมายสำหรับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เริ่มตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน การดำเนินงานได้สร้างความตื่นตัวและเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามบทบาทของแต่ละหน่วยงาน **จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับฐานความคิดและสร้างความตระหนักรู้ให้ทุกภาคส่วนของสังคม**

สำหรับประเทศไทยได้กำหนดทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความรุนแรง รวมถึงการสร้างความตระหนักในการประพฤติปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุขโดยเฉพาะการบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต คุณธรรมจริยธรรมในการเป็นต้นแบบที่ดี ดังนั้น สาระสำคัญที่มีความเชื่อมโยงสำหรับทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ที่กระทรวงสาธารณสุขนำมาใช้มีดังนี้

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐
๒. วาระการปฏิรูปที่ ๑ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติ
๓. ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙)
๔. นโยบายรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี
๕. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)
๖. ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)
๗. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔
๘. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๑
๙. แนวนโยบายและข้อสั่งการของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.)
๑๐. มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข ๓ ป. ๑ ค. (ปลูก/ปลูกจิตสำนึก ป้องกัน ปราบปราม และเครือข่าย)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ให้ความสำคัญกับการออกแบบระบบโครงสร้างอำนาจที่มุ่งเน้นการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มทางการเมือง และผู้บริหารระดับสูงให้มีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต จากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องปัญหาการทุจริตนั้น เนื่องจากในปัจจุบันปัญหาดังกล่าวทวีความรุนแรง และแทรกซึมไปกับทุกภาคส่วนของสังคม ไม่ว่าจะเป็นในภาคราชการ ภาคเอกชน หรือแม้กระทั่งภาคประชาสังคม ดังนั้น รัฐบาลและคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงสร้างกฎหมาย มาตรการ หรือกลไกสำหรับป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อพัฒนาประเทศไทยให้มีภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือในสายตาของนานาชาติ ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดอยู่ในหมวดที่ ๔ หน้าที่ของปวงชนชาวไทยว่า **“...บุคคลมีหน้าที่ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ”** เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำนั้นจะเป็นการกระทำโดยภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาสังคมอื่น ๆ โดยการกำหนดอย่างชัดเจนในลักษณะนี้ ถือได้ว่าเป็นครั้งแรกที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นหน้าที่ที่ประชาชนชาวไทยทุกคนร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติ ประชาชนทุกคนพึงมีความตระหนักและเข้าใจถึงผลกระทบจากการทุจริตอย่างกว้างขวาง อีกทั้งยังเป็นโอกาสของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ร่วมสร้างกระแสการต่อต้านหรือรังเกียจการทุจริตให้แพร่กระจายไปในทุกภาคส่วนของสังคมไทย นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ยังได้กำหนดอย่างชัดเจนในหมวดที่ ๕ หน้าที่ของรัฐว่า **“รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อด้านการทุจริต หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ”** ซึ่งการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดในเรื่องดังกล่าวนี้เพื่อให้รัฐสนับสนุนงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างชัดเจน โดยถือเป็นหน้าที่ของรัฐ ที่จะต้องพัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการทุจริตอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยได้รับการคุ้มครองจากรัฐอย่างเต็มที่ตามที่กฎหมายกำหนดการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐจะต้องเสริมสร้างให้ประชาชนได้รับบริการที่สะดวก มีประสิทธิภาพที่สำคัญคือไม่เลือกปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามระบบคุณธรรม ตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจหรือกระทำการโดยมิชอบที่เป็นการก้าวก่าย หรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่หรือกระบวนการแต่งตั้ง หรือการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และรัฐจะต้องจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว ซึ่งการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพและการบริหาร

งานบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรมนั้น สืบเนื่องมาจากช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาได้เกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล มีการโยกย้ายที่ไม่เป็นธรรม บังคับหรือชี้แนะให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปฏิบัติงานโดยไม่ยึดมั่นในหลักผลประโยชน์แห่งรัฐ รวมถึงมุ่งเน้นการแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองรวมถึงพวกพ้อง ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงได้มีความพยายามที่จะแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าต้องการสร้างประสิทธิภาพในระบบการบริหารงานราชการแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล และมีคุณธรรมจริยธรรม ตามที่กำหนดเอาไว้ เพื่อเป็นการสร้างบรรทัดฐานในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ได้กำหนดให้คณะรัฐมนตรีต้องปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ เปิดเผยและมีความรอบคอบและระมัดระวังในการดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศและประชาชนส่วนรวม และการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และรัฐมนตรี ต้องคำนึงถึงการขัดกันแห่งผลประโยชน์ด้วย

วาระการปฏิรูปที่ ๑ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติ

สภาปฏิรูปแห่งชาติในฐานะองค์กรที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการปฏิรูประบบกลไก และปฏิบัติงานด้านการบริหารราชการแผ่นดิน จึงได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์และมีข้อเสนอเพื่อปฏิรูปด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ยั่งยืนเป็นรูปธรรมและปฏิบัติได้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและบริบทของสังคมไทย จึงได้เสนอให้มียุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ใน ๓ ด้าน ได้แก่

๑. **ยุทธศาสตร์การปลูกฝัง “คนไทยไม่โกง”** เพื่อปฏิรูป “คน” ให้มีจิตสำนึกและสร้างพลังร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นการแก้ไขปัญหาการทุจริต โดยมุ่งเน้นแนวคิดที่มี “คน” เป็นศูนย์กลางของการปฏิรูปดังกล่าว ซึ่งยุทธศาสตร์นี้เป็นทั้งวิธีการและเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ในด้านวิธีการ “คน” เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการแก้ไขปัญหา เพราะถ้าคนในสังคมส่วนใหญ่มีจิตสำนึกในเรื่องการต่อต้านการทุจริต และเห็นว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ จะทำให้การทุจริตเกิดขึ้นได้ยากในสังคม เพราะสังคมจะถือว่าเรื่องการทุจริตเป็นเรื่องที่มีความร้ายแรงและยอมรับให้เกิดไม่ได้ในสังคม ดังนั้น “คน” จึงเป็นตัวหลักสำคัญในการแก้ไขปัญหาการทุจริต ซึ่งการดำเนินงานปฏิบัติเรื่องดังกล่าว มี ๓ แนวทาง

แนวทางที่ ๑ สร้างจิตสำนึกที่ตัวบุคคล เริ่มต้นทำให้ “คน” แต่ละคน ในแต่ละกลุ่มเป้าหมายมีจิตสำนึกที่ถูกต้อง รับผิดชอบชั่วดี อะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ ตระหนักถึงผลเสียหายร้ายแรงของการทุจริตคอร์รัปชัน มองว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่น่ารังเกียจ เป็นการเอาเปรียบสังคมและสังคมไม่ยอมรับ

แนวทางที่ ๒ สร้างเครือข่ายและกลไกเชิงสถาบันเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของ “คน” ที่มีจิตสำนึกเพราะคนแต่ละคนต่างอยู่ภายใต้องค์กร กลุ่มสังคม หรือภาคส่วนต่าง ๆ การออกแบบให้มีระบบและกลไกให้ปัจเจกบุคคลที่มีจิตสำนึกให้ได้เชื่อมโยงสัมพันธ์กันเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร สร้างพื้นที่ให้คนดีมีที่ยืนในสังคม สร้างพลังกลุ่มที่มีขวัญและกำลังใจในการทำความดี และมีกลไกเชิงสถาบันบางอย่างรองรับ จะช่วยสร้างความเข้มแข็งและขยายขอบข่ายของกลุ่มคนที่มีจิตสำนึก จนเป็นจิตสำนึกรวมหมู่ที่มีพลังปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมของสังคม

แนวทางที่ ๓ สร้างพลังคุณธรรมเพื่อปฏิบัติสังคมในภาพใหญ่ ด้วยการส่งเสริมและสร้างกลไกบางอย่างที่ทำให้เครือข่ายของผู้ที่มีจิตสำนึกรักความถูกต้องนี้มีพลังต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันเป็นกลไกตรวจสอบและเฝ้าระวังการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อรักษาประโยชน์ของสาธารณะ สร้างพลังต่อต้านและลงโทษทางสังคมต่อผู้กระทำการทุจริตคอร์รัปชัน

โดยการดำเนินงานปฏิบัติยุทธศาสตร์ทั้ง ๓ ด้านจะดำเนินงานใน ๗ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

กลุ่มเป้าหมายที่ ๑ เด็กและเยาวชน ในทุกช่วงกลุ่มอายุ ตั้งแต่ก่อนเข้าเรียน อนุบาล ประถมศึกษามัธยมศึกษา และอุดมศึกษา รวมทั้งกลุ่มที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ ๒ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

กลุ่มเป้าหมายที่ ๓ นักการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และพรรคการเมือง

กลุ่มเป้าหมายที่ ๔ ธุรกิจเอกชน (ผู้ประกอบการธุรกิจ บริษัท ห้างร้าน พนักงานเอกชน องค์กรที่ทำงานส่งเสริมและกำกับดูแลภาคธุรกิจเอกชน)

กลุ่มเป้าหมายที่ ๕ สื่อมวลชน (รวมทั้งองค์กรวิชาชีพสื่อ)

กลุ่มเป้าหมายที่ ๖ ประชาสังคม (กลุ่มและองค์กรไม่แสวงหากำไร องค์กรภาคประชาชน องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรวิชาชีพ สมาคม มูลนิธิ รวมทั้งองค์กรทางศาสนา)

กลุ่มเป้าหมายที่ ๗ ประชาชนทั่วไป

๒. ยุทธศาสตร์การป้องกันด้วยการเสริมสร้างสังคมธรรมาภิบาล เพื่อปฏิรูประบบและองค์กรเพื่อสร้างธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วน เป็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการปฏิรูปด้วยการเสริมสร้างสังคมธรรมาภิบาลเพื่อเป็นระบบป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน เปรียบเสมือนการสร้างระบบภูมิคุ้มกันด้านทานแก่ทุกภาคส่วนในสังคม เช่น ภาคการเมือง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม รวมถึงภาคประชาชน โดยทุกภาคส่วนของสังคมต้องมีหลักธรรมาภิบาลประกอบด้วย

๒.๑) หลักนิติธรรม ปฏิรูปกฎเกณฑ์ กติกา ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กรให้มีความชัดเจนสร้างการยอมรับร่วมกัน และสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒) การสร้างความโปร่งใสในการกำหนดกฎเกณฑ์ กติกา กระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินการ การเข้าถึงข้อมูล

๒.๓) การเสริมสร้างกลไกสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การเปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างและการดำเนินการภาครัฐ การตั้งกองทุนเพื่อการทำงานของประชาชนในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

๒.๔) การลดการใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น การกำหนดขั้นตอน กระบวนการ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในการบริการประชาชน ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดการใช้ดุลยพินิจของผู้มีอำนาจในการพิจารณาอนุมัติอนุญาต

๒.๕) การเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความคุ้มค่า

๒.๖) การขจัดโอกาสการทุจริตด้วยการตรวจสอบ จับกุม ลงโทษอย่างเคร่งครัดและจริงจัง เช่น การสร้างกลไกการลงโทษทางสังคม (Social Sanction) การริบทรัพย์สิน การชดใช้ทางแพ่ง

๒.๗) ลดการแทรกแซงทางการเมือง เช่น การแต่งตั้งข้าราชการระดับสูง และคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ ด้วยระบบคุณธรรมและจริยธรรม

๓. ยุทธศาสตร์การปราบปราม เพื่อปฏิรูประบบและกระบวนการจัดการต่อกรณีการทุจริตให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะพบว่าในปัจจุบันมีองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ในการป้องกัน ปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ จำนวน ๔ หน่วยงาน ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่การดำเนินงานของหน่วยงานข้างต้นยังประสบปัญหาในการจัดการกับปัญหาการทุจริตในเชิงผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพ ทั้งนี้ มาจากการเกิดขึ้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระจายเต็มพื้นที่ทั่วประเทศ รวมทั้งมีการปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดินครั้งใหญ่ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ทำให้เกิดหน่วยงานรูปแบบใหม่ตามมากอีกจำนวนมาก จนทำให้องค์กรตรวจสอบมีภาระในการตรวจเพิ่มมากขึ้น เรื่องร้องเรียนที่เกิดจากทั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีเพิ่มมากขึ้น มีสำนวนคดี และผลการพิจารณาวินิจฉัยในส่วนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มากยิ่งขึ้นจนเกิดเป็นภาระงานคดีค้างคั่งและล่าช้า จนส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของสังคมและประชาชนที่มีต่อองค์กรอิสระต่าง ๆ ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเร่งรัด และพัฒนากระบวนการทำงานขององค์กรอิสระเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนการทุจริตคอร์รัปชันให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาอันควร สามารถเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ซึ่งจะทำให้เกิดความเกรงกลัวไม่กล้าที่จะกระทำการทุจริตคอร์รัปชันขึ้นอีกในอนาคต

ทั้งนี้ ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิรูปการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้ คือ

๑. สังคมไทยจะมีวัฒนธรรมในการไม่โกง และมีค่านิยมในการไม่ยอมรับและไม่นับถือบุคคลที่มีฐานะร่ำรวยขึ้นมาจากการทุจริต

๒. ระบบกฎหมายของไทยในการต่อต้านการทุจริตไม่เปิดช่องให้มีการทุจริต หรือไม่สามารถทำการทุจริตได้ง่าย ตลอดจนมีการศึกษา พัฒนาและปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ที่จะต่อต้านการทุจริตอย่างต่อเนื่อง

๓. องค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐมีความเข้มแข็งในการจัดการกับปัญหาการทุจริต ทั้งกระบวนการปฏิบัติงานที่มีความกระชับ บุคลากรมีความรู้ความสามารถ งบประมาณเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ส่งผลให้การบริหารราชการมีธรรมาภิบาล ความโปร่งใส และตรวจสอบได้

๔. องค์กรธุรกิจทั้งภายในและต่างประเทศมีการลงทุนภายในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น อันเป็นผลมาจากการที่ไม่ต้องวิตกกังวลต่อการมีต้นทุนมากขึ้นจากปัญหาการเรียกรับเงินเพื่อการขอรับบริการ หรือปัญหาจากการไม่สามารถขออนุญาตได้ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม

ซึ่งการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์รวมถึงการปฏิรูปดังที่กล่าวมาล้วนมีเป้าหมายที่จะแก้ไขและลดปัญหาการทุจริตในประเทศไทยให้บรรเทาเบาบางลง พร้อมทั้งมีค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ควรจะได้คะแนนไม่น้อยกว่า ๕๐ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน

จากข้อมูลดังที่กล่าวมาในข้างต้นเกี่ยวกับการปฏิรูปการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ จะเห็นได้ชัดเจนว่ามุ่งเน้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการแก้ไขปัญหาการทุจริต ซึ่งแต่เดิมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาการทุจริตจะเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเพียงอย่างเดียว แต่สิ่งที่ยังขาดคือการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนและภาคประชาสังคมได้เข้ามามีบทบาทในการป้องกันและปราบปราม

การทุจริตเท่าที่ควร ดังนั้น ในการปฏิรูปแห่งชาติ จึงพยายามที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในสังคม ซึ่งในการปฏิรูปแห่งชาติ ได้เสนอแนะเป้าหมายที่เกี่ยวข้องจำนวน ๗ กลุ่ม ซึ่งจะเป็นผู้ที่ต้องเข้ามาจับบทบาทและส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นรูปธรรม โดยการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันที่ได้ผลจะต้องเริ่มในส่วนที่สำคัญที่สุด นั่นก็คือ “คน” ซึ่งเป็นส่วนที่มีความสำคัญที่จะเป็นกลไกหลักในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพราะเมื่อประชาชนในสังคมเห็นว่าการทุจริตเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ และลุกขึ้นมาต่อต้านพร้อมทั้งไม่ยอมรับบุคคลที่กระทำการทุจริต จะส่งผลให้บุคคลที่จะกระทำความผิดเกิดจิตสำนึกเกรงกลัวและตระหนักว่าตนเองจะได้รับผลกระทบจากการไม่ยอมรับของสังคม และสุดท้ายจะไม่สามารถอยู่ในสังคมได้อีกต่อไป จึงไม่กล้าที่จะเสี่ยงหรือมีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตได้ จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การปฏิบัติยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในอนาคตมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมุ่งเน้นในการส่งเสริมและพัฒนา “คน” ให้เป็นส่วนที่มีความสำคัญในการแก้ไขปัญหาการทุจริต โดยการส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรหรือแนวทางการปลูกฝังให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจและเกิดจิตสำนึกด้านการต่อต้านการทุจริตพร้อมทั้งส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายของประชาชนที่มีความตระหนักเห็นถึงความสำคัญของการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พร้อมทั้งขยายแนวคิดดังกล่าวให้เกิดเป็นบรรทัดฐานในสังคม นอกจากนี้ เพื่อให้การปฏิรูปบังเกิดผลสำเร็จและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนราชการหรือองค์กรอิสระจะต้องมียุทธศาสตร์ แนวทาง หรือการกำหนดทิศทางการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน หรือปฏิบัติงานให้เกิดการส่งเสริมและสอดคล้องกัน ทั้งนี้ การปฏิบัติงานจะต้องยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานให้กับหน่วยงานทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล รวดเร็ว ประสบผลสำเร็จตรงตามเป้าหมายและความคาดหวังของประชาชนและสังคมทั่วไป

ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ รวมทั้งสามารถนำข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ ไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน สภาปฏิรูปแห่งชาติจึงได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) เพื่อให้การพัฒนาประเทศมีความต่อเนื่อง และเป็นผลประโยชน์ของประเทศในระยะยาวมีการบูรณาการเป็นองค์รวม

ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙)

ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ถูกบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีสาระสำคัญอยู่ใน ๒ มาตรา คือ มาตรา ๑๗๙ และมาตรา ๒๔๔ (๑) จะได้รับการบรรจุไว้ และจะได้รับการยกความสำคัญให้ควบคู่กับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งการจัดทำและการดำเนินนโยบายหรือแผนหรือแผนงานของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือหน่วยงานของรัฐทั้งหมดต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่ได้ประกาศใช้บังคับ หากขัดหรือแย้งให้แก้ไข ทั้งนี้ สภาปฏิบัติการปฏิรูปประเทศได้กำหนดให้กฎหมายว่าด้วยยุทธศาสตร์ชาติ มีผลบังคับใช้ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ หรือภายในรัฐบาลนี้ และกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานนำยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ แผนพัฒนาต่าง ๆ มาเป็นแผนแม่บทหลักในการกำหนดแผนปฏิบัติการและแผนงบประมาณต่อไป

ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) เป็นยุทธศาสตร์ที่ยึดวัตถุประสงค์หลักแห่งชาติ เป็นแม่บทหลัก เพื่อเป็นกรอบการกำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนาการลงทุนของภาคเอกชนที่สอดคล้องกับ เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดสรรงบประมาณ ฯลฯ ดังนั้น ทิศทางด้าน การป้องกันและปราบปรามการทุจริต การสร้างความโปร่งใสและธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน ของหน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานจะถูกกำหนดจากยุทธศาสตร์ชาติ (วิสัยทัศน์ประเทศระยะ ๒๐ ปี) และ ยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะ ๕ ปี โดยสาระสำคัญในด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่บรรจุอยู่ใน ยุทธศาสตร์ชาติ (วิสัยทัศน์ประเทศระยะ ๒๐ ปี) นำมาจาก “เอกสารสภาพัฒนาการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ” ส่วนยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะ ๕ ปี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ แผนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ถูกนำมาจาก “มาตรการแก้ไขปัญหาการทุจริตและเสริมสร้าง ธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการภาครัฐ” ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.) ได้ เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติสั่งการและนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องนำยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ แผนพัฒนาต่าง ๆ มาเป็นแผนแม่บทหลักในการกำหนดแผนปฏิบัติการและแผนงบประมาณ และการประเมินผลการดำเนินงาน ตามยุทธศาสตร์ชาติ หากประเมินผลแล้วพบว่าหน่วยงานใดไม่ปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ชาติ คณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ชาติอาจเสนอรายงานข้อเท็จจริงพร้อมความเห็นเสนอต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี องค์กรหรือหน่วยงาน ของรัฐ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการจัดท่างบประมาณรายจ่ายหรือจัดสรรทรัพยากรสำหรับ หน่วยงานนั้นก็ได้ ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ มีการปฏิบัติในทางปฏิบัติและสามารถวัดผลได้จริง

สภาพัฒนาการปฏิรูปแห่งชาติ จึงได้วางกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ในระยะ ๒๐ ปี เป็นแนวทางการพัฒนา ประเทศไว้ในระยะยาว โดยมีกรอบวิสัยทัศน์ว่า **“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุขและ ตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศ พัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ ในระบบเศรษฐกิจ

นโยบายรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี

ข้อ ๑๐ การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและการป้องกัน ปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในภาครัฐ

๑๐.๑ ปรับปรุงระบบราชการในด้านองค์กรหรือหน่วยงานในภาครัฐทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาคและท้องถิ่น ทบทวนการจัดโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อน หรือถักถักกัน หรือ มีเส้นทางการปฏิบัติงานที่ยืดยาว ปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการให้ทันสมัย โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ **แก้ไขกฎระเบียบ ให้โปร่งใส ชัดเจน สามารถบริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ** ตลอดจนจัดระบบอัตราค่าจ้างและ ปรับปรุงค่าตอบแทนบุคลากรในภาครัฐให้เหมาะสม และเป็นธรรม ยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การบริหารจัดการภาครัฐแบบใหม่ การตอบสนองความต้องการของประชาชนในฐานะที่เป็นศูนย์กลาง

และการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นวางใจในระบบราชการ ลดต้นทุนการดำเนินการของภาคธุรกิจ เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับนานาประเทศ และการรักษาบุคลากรภาครัฐที่มีประสิทธิภาพไว้ในระบบราชการ โดยจะดำเนินการแต่งตั้งแต่เฉพาะหน้าไปตามลำดับความจำเป็น และตามกฎหมายเอื้อให้สามารถดำเนินการได้

๑๐.๒ ในระยะแรก กระจายอำนาจเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้โดยรวดเร็ว ประหยัดและสะดวก ทั้งจะวางมาตรการทางกฎหมาย กำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ขั้นตอนที่แน่นอน ระยะเวลาดำเนินการที่รวดเร็ว และระบบอุทธรณ์ที่เป็นธรรม โปร่งใส มีให้เจ้าหน้าที่หลีกเลี่ยง ประวิงเวลา หรือใช้อำนาจโดยมิชอบก่อให้เกิดการทุจริต การสูญเสียโอกาส หรือสร้างความเสียหายแก่ประชาชนโดยเฉพาะนักลงทุน ในระยะเฉพาะหน้าจะเน้นการปรับปรุงหน่วยงานให้บริการด้านการทำธุรกิจ การลงทุน และด้านบริการสาธารณะในชีวิตประจำวันเป็นสำคัญ

๑๐.๓ ยกกระดับสมรรถนะของหน่วยงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพ สามารถให้บริการเชิงรุก ทั้งในรูปแบบ การเพิ่มศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์จากประชาชนต่างจังหวัด โดยไม่ต้องเดินทางเข้ามายังส่วนกลาง ศูนย์บริการสาธารณะแบบครบวงจรที่ครอบคลุมการให้บริการหลากหลาย ซึ่งจะจัดตั้งตามที่ชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถเดินทางไปติดต่อขอรับบริการได้โดยสะดวก การให้บริการถึงตัวบุคคลผ่านระบบศูนย์บริการร่วม ณ จุดเดียว (One Stop Service) และระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ที่สมบูรณ์แบบ พัฒนาหน่วยงานของรัฐให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการสร้างนวัตกรรมในการทำงานอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และมีระบบบูรณาการ

๑๐.๔ เสริมสร้างระบบคุณธรรมในการแต่งตั้ง และโยกย้ายบุคลากรภาครัฐ วางมาตรการป้องกันการแทรกแซงจากนักการเมือง และส่งเสริมให้มีการนำระบบพิทักษ์คุณธรรมมาใช้ในการบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ

๑๐.๕ ใช้มาตรการทางกฎหมาย การปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึก ในการรักษาคำสัตย์ของความเป็นข้าราชการ และความซื่อสัตย์สุจริต ควบคู่กับการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐทุกระดับอย่างเคร่งครัด ยกเลิก หรือแก้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็น สร้างภาระแก่ประชาชนเกินควร หรือเปิดช่องโอกาสการทุจริต เช่น ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง การอนุญาต อนุมัติ และการขอรับบริการจากรัฐ ซึ่งมีขั้นตอน ยืดยาว ใช้เวลานาน ค่าใช้จ่ายและเสียค่าใช้จ่ายทั้งของภาครัฐและประชาชน

๑๐.๖ ปรับปรุงและจัดให้มีกฎหมายเพื่อให้ครอบคลุมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบ และการมีผลประโยชน์ทับซ้อนในภาครัฐทุกระดับ โดยถือว่าเรื่องนี้เป็นวาระสำคัญ วาระเร่งด่วนแห่งชาติ และเป็นเรื่องที่ต้องแทรกอยู่ในการปฏิรูปทุกด้านทั้งจะเร่งรัดการดำเนินการต่อผู้กระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในด้านวินัยและคดี รวมทั้งให้ผู้ใช้บริการมีโอกาสประเมินระดับความน่าเชื่อถือของหน่วยงานของรัฐ และเปิดเผยผลการประเมินต่อประชาชน ทั้งจะนำกรณีศึกษาที่เคยเป็นปัญหา เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การร่วมทุน การใช้จ่ายเงินภาครัฐ การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติโดยมิชอบ การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ การมีผลประโยชน์ขัดแย้งหรือทับซ้อน ซึ่งได้มีคำวินิจฉัยขององค์กรต่าง ๆ เป็นบรรทัดฐานแล้วมาเป็นบทเรียนให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประมวลเป็นกฎระเบียบ หรือคู่มือในการปฏิบัติราชการ

๑๐.๗ ส่งเสริมและสนับสนุนภาคีองค์กรภาคเอกชนและเครือข่ายต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อ สอดส่อง เฝ้าระวัง ตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพโดยไม่ถูกแทรกแซงหรือขัดขวาง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) กำหนดในยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนมีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ คล่องตัว มีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้ พร้อมทั้งให้ประเทศไทยมีภาพลักษณ์ความโปร่งใสอยู่ในระดับแนวหน้าของ อาเซียน และให้ประชาชนได้รับบริการด้านความยุติธรรมด้วยความสะดวกและรวดเร็ว ทั้งนี้เป้าหมายสำคัญ ของยุทธศาสตร์ดังกล่าว คือ การเพิ่มคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ให้อยู่สูงกว่าร้อยละ ๕๐ เมื่อสิ้นสุด แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยังได้กำหนดแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและคอร์รัปชัน จำนวน ๕ หัวข้อ คือ

๑. ปลุกฝังค่านิยม วัฒนธรรม วิธีคิดและกระบวนทัศน์ให้คนมีความตระหนัก มีความรู้เท่าทันและ มีภูมิคุ้มกันต่อโอกาสและการชักจูงให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน และมีพฤติกรรมไม่ยอมรับการทุจริต ประพฤติมิชอบ

๒. กำหนดกฎเกณฑ์ กติกา กระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินงาน การเข้าถึงข้อมูลให้โปร่งใส ดังนี้

๒.๑ ตรวจสอบ จับกุม และลงโทษอย่างเคร่งครัดและจริงจัง

๒.๒ กำหนดให้มีมาตรการเสริมในเชิงบวกให้แก่องค์กรหรือหน่วยงานที่มีการบริหารจัดการที่ดี อาทิ การลดหย่อนภาษี และการประกาศเกียรติคุณ

๓. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคีองค์กรภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชน ประชาชน และเครือข่าย ต่าง ๆ สอดส่องเฝ้าระวัง ตรวจสอบ ต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบของบุคลากรภาครัฐและเอกชน

๓.๑ วางมาตรการคุ้มครองพยานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ ดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมปราศจากการแทรกแซงของนักการเมืองและผู้มีอิทธิพล

๓.๓ พัฒนาระบบตรวจสอบสาธารณะ

๔. ศึกษารูปแบบระบบบริหารจัดการของหน่วยงานราชการที่ทำหน้าที่ต่อต้านการทุจริตให้มีความ เป็นอิสระ มีประสิทธิภาพ เป็นที่ศรัทธาของประชาชน มีความสามารถในการบริหารเชิงยุทธศาสตร์

๔.๑ วางระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรอิสระจากสาธารณชน หรือโดยองค์กร อิสระด้วยตนเอง

๔.๒ จัดให้มีการตั้งเกณฑ์มาตรฐานให้หน่วยงานสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินการ ให้บรรลุเป้าหมาย

๕. ส่งเสริมธรรมาภิบาลภาคเอกชน โดยสนับสนุนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบการทำงานของภาคเอกชนให้มากขึ้น

จัดให้มีรางวัลธรรมาภิบาลดีเด่นกับภาคเอกชน และสนับสนุนเงินอุดหนุน หรือลดค่าธรรมเนียมนวมทั้งอำนวยความสะดวกในการติดต่อราชการเป็นกรณีพิเศษ

ดังนั้น หากพิจารณาแล้วจะพบว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) จะมุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรม วิถีคิดและกระบวนทัศน์ด้านการต่อต้านการทุจริต รวมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และมุ่งเน้นให้เกิดการส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาคเอกชน เพื่อเป็นการตัดวงจรการทุจริตระหว่างนักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจออกจากกัน ทั้งนี้การบริหารงานของส่วนราชการจะต้องมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ **“ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต (Zero Tolerance & Clean Thailand)”** มีความหมายว่า ประเทศไทยในระยะ ๕ ปีข้างหน้า จะมุ่งสู่การเป็นประเทศที่มีมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรมเป็นสังคมมิติใหม่ที่ประชาชนไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตทุกรูปแบบ โดยได้รับความร่วมมือจากฝ่ายการเมือง หน่วยงานของรัฐ ตลอดจนประชาชน ในการพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของชาติและประชาชน เพื่อให้ประเทศไทย มีศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิในด้านความโปร่งใสทัดเทียมนานาชาติ กำหนดพันธกิจ **“สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต ยกกระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทุกภาคส่วนแบบบูรณาการ และปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบ ให้มีมาตรฐานสากล”** มีความหมายว่าการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในระยะ ๕ ปีข้างหน้า จะเป็นการปฏิรูปกระบวนการดำเนินงานจากเดิมไปสู่กระบวนการทำงานแบบบูรณาการทั้งระบบ โดยเริ่มจากการวางรากฐานทางความคิดของประชาชน ที่นอกจากตนเองจะไม่กระทำการทุจริตแล้ว จะต้องไม่อดทนต่อการทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคมไทยอีกต่อไป ประชาชนไทยต้องก้าวข้ามค่านิยมอุปถัมภ์และความเพิกเฉยต่อการทุจริตประพฤติมิชอบ เจตจำนงทางการเมืองของประชาชนที่ต้องการสร้างชาติที่สะอาดปราศจากการทุจริต จะต้องได้รับการสานต่อจากฝ่ายการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ การขับเคลื่อนนโยบายที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตต้องเป็นที่ได้รับความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นจากประชาชนว่าจะสามารถเป็นผู้ปกป้องผลประโยชน์ของชาติและประชาชนได้อย่างรวดเร็ว เป็นธรรม และเท่าเทียม ทั้งนี้เพื่อยกระดับมาตรฐานจริยธรรม คุณธรรม และความโปร่งใสของประเทศไทยในทุกมิติ ให้มีมาตรฐานตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (United Nations Convention against Corruption : UNCAC) ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ กำหนดเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ **“ระดับคะแนนของดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) สูงกว่าร้อยละ ๕๐”**

กำหนดยุทธศาสตร์หลักออกเป็น ๖ ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์มีความครอบคลุมกระบวนการดำเนินงานด้านการป้องกัน ปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ โดยกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานหลักออกเป็น ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยกกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก
- ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ปฏิรูปกลไกและกระบวนการการปราบปรามการทุจริต
- ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยกกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI)

ของประเทศไทย

มีกลยุทธ์คือ

๑. ปรับฐานความคิดทุกช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัยให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม

๒. ส่งเสริมให้มีระบบและกระบวนการกล่อมเกลாதงสังคมเพื่อต้านทุจริต

๓. ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือต้านทุจริต

๔. เสริมพลังการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community) และบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อต่อต้านการทุจริต
ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ

๑. ทุกภาคส่วนส่งเสริมการกล่อมเกลาทงสังคมและส่งเสริมการเรียนรู้ในทุกช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัย

๒. การผนึกกำลังและความร่วมมือทุกภาคส่วนในการเปลี่ยนสภาพแวดล้อมที่นำไปสู่สังคมที่มีค่านิยมร่วมต้านทุจริต

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ โดยเห็นชอบให้หน่วยงานภาครัฐแปลงแนวทางและมาตรการตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ไปสู่การปฏิบัติโดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี โดยให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) และแผนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ ฉบับปัจจุบัน สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ในฐานะผู้กำกับและปฏิบัตินโยบายด้านความมั่นคงแห่งชาติได้กำหนดลำดับความสำคัญ โดยพิจารณาความเสี่ยงและผลกระทบต่อความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ นโยบายสำคัญเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ และส่วนที่ ๒ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป ซึ่งการจัดสรรทรัพยากรจะให้น้ำหนักต่อนโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติเป็นลำดับสำคัญในระดับต้น ทั้งนี้ จากการพิจารณาสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคงในระยะ ๗ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔) ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตพบว่า ประเทศไทยยังคงมีปัญหาค่าความไม่เชื่อมั่นในการบริหารประเทศตามหลักนิติธรรม โดยยังมีปัญหาเชิงโครงสร้างที่ไม่เอื้อ

ต่อการบริหารตามหลักนิติธรรม ซึ่งแม้ว่าจะมีการกระจายอำนาจมากขึ้นแต่ในภาพรวมยังคงมีลักษณะรวมศูนย์อำนาจที่ส่วนกลาง เป็นข้อจำกัดต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบของภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมไทย ประกอบกับการทุจริตในภาครัฐที่ขยายตัวออกไปทุกระดับ ส่งผลให้เกิดความไม่เชื่อมั่นของประชาชนในขณะเดียวกันประชาชนบางส่วนก็ยอมรับกระบวนการทุจริตเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตน โดยผลของปัญหาดังกล่าวได้กัดกร่อนพื้นฐานทางคุณธรรมจริยธรรมของสังคม

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติจึงได้มีการกำหนดทิศทางที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ปรากฏอยู่ในนโยบายส่วนที่ ๑ และ ๒ โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักคือ สำนักงาน ป.ป.ท. และหน่วยงานรับผิดชอบร่วมคือสำนักงาน ป.ป.ช. และทุกส่วนราชการ รายละเอียดนโยบายมีดังนี้

ส่วนที่ ๑ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ นโยบายที่ ๒ สร้างความเป็นธรรม ความโปร่งใส และความสมานฉันท์ในชาติ ข้อ ๒.๒ สร้างความเชื่อมั่นต่อกลไกและกระบวนการยุติธรรม โดยมีสาระสำคัญคือ การพัฒนากลไกและมาตรฐานกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว และเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเป็นธรรม ซึ่งในประเด็นนี้หน่วยงานที่เป็นกลไกหลักที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต อาทิ สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานอัยการสูงสุด ฯลฯ ควรที่จะได้มีการกำหนดแผนการดำเนินงานรองรับ โดยเฉพาะกระบวนการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตที่มีความล่าช้าอยู่เป็นอย่างมากในปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติกระบวนการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะนำมาสู่ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อกลไกและกระบวนการยุติธรรมด้านการปราบปรามการทุจริต ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ

ส่วนที่ ๒ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป นโยบายที่ ๘ เสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริต โดยมีสาระสำคัญคือ ขจัดกาทุจริตและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกิดจากเจ้าหน้าที่รัฐ และสร้างความตระหนักให้ทุกภาคส่วนร่วมมืออย่างจริงจังและสนับสนุนการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับระบบการปฏิบัติ คือ การประสานความร่วมมือ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ การสร้างมาตรฐานการติดตามประเมินผล รวมถึงการสร้างภาคีเครือข่ายในการต่อต้านการทุจริต

นอกจากนี้ เพื่อให้การดำเนินงานปฏิบัติยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตสามารถนำไปใช้สู่การปฏิบัติได้อย่างจริงจังและเหมาะสม รัฐบาลในปัจจุบันจึงได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐ เป็นกรอบทิศทางกำหนดกลยุทธ์และมาตรการให้ระบบราชการไทยบรรลุเป้าหมายและดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน มีการปรับสมดุลการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นอย่างมีคุณภาพ มีการทำงานแบบบูรณาการด้วยการใช้ยุทธศาสตร์เป็นต้นนำ มีภูมิคุ้มกันที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในทุก ๆ สถานการณ์

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๑

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๑ กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไว้เป็น ๓ หัวข้อ ๗ ประเด็น โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคือ หัวข้อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประเด็นที่ ๖ การยกระดับความโปร่งใสและสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยมีสาระสำคัญคือ การส่งเสริมและวางกลไกให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของทางราชการ ตลอดจนการปฏิบัติยุทธศาสตร์และมาตรการในการต่อต้านการทุจริตให้บรรลุผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม โดยได้กำหนดกลยุทธ์ในการส่งเสริมและวางกลไกสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ ๓ ประการ ดังนี้

๑) ผลักดันให้หน่วยงานของรัฐมีการปฏิบัติตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างจริงจัง รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สิทธิตามกฎหมายข้อมูลข่าวสาร

๒) กำหนดมาตรการ กลไก และสนับสนุนช่องทางให้ส่วนราชการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารโดยบูรณาการช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของทางราชการผ่านระบบสารสนเทศ

๓) ส่งเสริมสนับสนุนให้ส่วนราชการพัฒนาคู่มือ ขั้นตอน กระบวนการทำงาน และกำหนดหลักเกณฑ์ ตลอดจนวางกลไกให้ส่วนราชการเผยแพร่กระบวนการทำงานที่มีมาตรฐานเปิดเผยขั้นตอน ระยะเวลาชัดเจนตามช่องทางสื่อสารต่าง ๆ

ทั้งนี้ ปัจจัยเงื่อนไขสำคัญในการปฏิบัติให้แผนพัฒนายุทธศาสตร์ระบบราชการไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๑ นำไปสู่การปฏิบัติจนประสบความสำเร็จจำต้องอาศัยเงื่อนไขหลายประการ ดังนี้

๑) การเสริมสร้างภาวะผู้นำการบริหารการเปลี่ยนแปลง

๒) การเน้นกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

๓) การปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกฎหมายต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง

๔) การนำโปรแกรมประยุกต์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยสนับสนุนการปฏิบัติราชการ

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๑ จึงเป็นอีกหนึ่งทิศทางหลักในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของระบบราชการไทยในอนาคต ซึ่งปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ได้มีการดำเนินโครงการสำคัญเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ด้านการยกระดับความโปร่งใสและสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาในการบริหารราชการแผ่นดินอย่างต่อเนื่อง อาทิ โครงการยกระดับมาตรฐานองค์กรเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของศูนย์ปฏิบัติการเพื่อต่อต้านการทุจริต (ศปท.) นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนให้ส่วนราชการขยายผลการสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการไปสู่กระบวนการอื่น โดยเฉพาะกระบวนการบริการที่มีผลกระทบต่อประชาชนและภาคธุรกิจสูง โดยพิจารณาจากข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และผลการศึกษาดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) จึงคาดการณ์ได้ว่าทิศทางของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของส่วนราชการไทยจะเป็นไปตามทิศทางที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๑ ดังกล่าวด้วย

คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.)

คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.) เป็นอภิกลไกหนึ่งซึ่งเป็นภาคส่วนสำคัญในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในปัจจุบัน นั่นก็คือคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) ได้แต่งตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตของประเทศไทย โดยในห้วงเวลาที่ผ่านมา

ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติมาตรการป้องกันและปราบปรามเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริต มุ่งเน้นดำเนินการใน ๒ ประเด็นหลักคือ

๑. การต่อต้านการทุจริต : ควบบูรณาการกลไกการปฏิบัติระหว่าง รัฐบาล/คสช. และองค์กรภาคเอกชน โดยกำหนดแนวทางการปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและรวดเร็ว

๒. การสร้างการรับรู้ : ต้องให้องค์กรภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม เน้นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับทุกภาคส่วน

โดยได้เริ่มดำเนินการตรวจสอบการทุจริตในประเด็นสำคัญ คือ เรื่องที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อรัฐ เรื่องที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และขจัดปัญหาข้าราชการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ความรับผิดชอบ นอกจากนี้ ยังได้มีข้อสั่งการให้ดำเนินการในด้านต่าง ๆ โดยสรุป ดังนี้

๑. ด้านการศึกษา : ให้กระทรวงศึกษาธิการบรรจุหลักสูตร “โตไปไม่โกง” ในโครงสร้างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน ๑ ชั่วโมง/สัปดาห์ รวม ๔๐ ชั่วโมง ต่อปีการศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ ๖ โดยให้เริ่มตั้งแต่ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๘ ทุกโรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและโรงเรียนในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยให้กระทรวงศึกษาธิการ ปรับลดเวลาในการเรียนการสอนกลุ่มสาระวิชาหลัก เพื่อสอดแทรกการเรียนการสอนเรื่องหน้าที่พลเมือง ประวัติศาสตร์ พลศึกษา และวิชา “โตไปไม่โกง” เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ประเทศ

๒. ด้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร : ให้สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของทางราชการ (สขร.) สำนักงาน กพร. และสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (สรอ.) ใช้กฎหมายที่มีอยู่ผลักดันให้เกิดการเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามหลักสากล (Open Government Data : OGD) โดยให้ สรอ. กำหนดแนวทางการเปิดเผยชุดข้อมูลสร้างความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐ พร้อมบูรณาการร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติฐานข้อมูล Digital Economy ภาคการค้า อุตสาหกรรมให้ครบทุกกลุ่ม

๓. ด้านบุคลากรภาครัฐ : ให้พิจารณาศึกษาความจำเป็นในการแยกคดีทุจริตออกมาดำเนินการเป็นการเฉพาะจากหน่วยตรวจสอบ เช่น สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) และให้พิจารณาแนวทางการดูแลข้าราชการประจำมิให้ต้องรับผิดชอบในคดีทุจริตแทนนักการเมือง รวมถึงให้สำนักงาน ก.พ. สร้างกลไกแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาการโยกย้ายข้าราชการพลเรือนระดับสูงในแต่ละกระทรวงเช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม ส่วนในด้านการสร้างความรู้และความตระหนักให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐให้กระทรวงมหาดไทยร่วมมือปฏิบัติมาตรการสร้างองค์ความรู้การป้องกันการทุจริตและปลูกจิตสำนึกข้าราชการให้รู้คุณค่าและศักดิ์ศรีของข้าราชการ ให้กรมบัญชีกลางสร้างองค์ความรู้เรื่องวิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Bidding : e-bidding) ให้พร้อมดำเนินการ

๔. **ด้านเครือข่ายต่อต้านการทุจริต :** ให้วางระบบบริหารจัดการเครือข่ายที่จัดตั้งขึ้นให้มีองค์ประกอบในการบริหารทั้ง ๓ กลไก คือ การจัดตั้ง-การควบคุม-การใช้งาน และให้สำนักงบประมาณพิจารณาสนับสนุนเงินกองทุน เพื่อใช้สนับสนุนการดำเนินงานของภาคประชาสังคมในการต่อต้านการทุจริตโดยจัดตั้งกองทุน “กองทุนส่งเสริมธรรมาภิบาลและขจัดการทุจริต” และให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีหรือกระเปาะียบ หลักเกณฑ์วิธีการให้เป็นไปตามกฎหมาย

๕. **ด้านการปราบปรามการทุจริต :** เร่งรัดกลไกการตรวจสอบและดำเนินคดีจากการใช้มาตรการทางปกครอง โดยให้พิจารณาคดีทุจริตที่สำคัญ และดำเนินการกับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตให้พ้นจากตำแหน่ง นอกจากนี้ ให้สำนักงาน ก.พ. กำหนดตำแหน่งรองรับ และให้พิจารณาคดีต่าง ๆ ที่ยังค้างจำนวนมากอยู่ในชั้นศาล

๖. **ด้านกฎหมาย :** มอบหมายให้ สำนักงาน ก.พ.ร. เร่งรัดบังคับใช้พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยมอบหมายให้ สำนักงาน ก.พ.ร. รับผิดชอบบังคับใช้และเร่งรัดให้มีการเปิดเผยขั้นตอนการขออนุญาตของทางราชการด้วย นอกจากนี้ ให้นำมาตรการทางปกครองและกลไกการปฏิบัติของฝ่ายบริหารบรรจุไว้ในพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

๗. **ด้านการต่างประเทศ :** ให้กระทรวงการคลังเป็นเจ้าภาพเสนอตัวเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกองค์กรเพื่อความโปร่งใส (Open Government Data : OGD) และให้ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกโครงการเพื่อความโปร่งใสการจัดการทรัพยากร (Extractive Industry Transparency Initiative : EITI) โดยมอบหมายให้กระทรวงพลังงานประสานกับภาคอุตสาหกรรม และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องเพื่อสมัครและดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดของ EITI นอกจากนี้ ให้จัดตั้งศูนย์กลางรับเรื่องร้องทุกข์สำหรับผู้ร่วมลงทุนและนักลงทุนต่างชาติ โดยให้ครอบคลุมถึงระดับภูมิภาค และพิจารณาใช้ช่องทางของตำรวจด้วย

๘. **มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริต :** ให้บรรจุมาตรการของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้ชี้แจงในที่ประชุม ศอตช. ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ไว้ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยสรุปมาตรการดังนี้

๘.๑) มาตรการตามรัฐธรรมนูญระบุว่ารัฐบาลที่จะเข้าบริหาร ส.ส. ส.ว. รัฐมนตรี หรือกรรมการองค์การอิสระจะต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินย้อนหลัง ๕ ปี และที่สำคัญคือ ระบุว่ารัฐบาลเข้าบริหารประเทศจะต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ตามนโยบายที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา ตามยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนด้านความมั่นคง และแผนการต่อต้านการทุจริต

๘.๒) มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเฉพาะด้าน ได้แก่ เรื่องป่าไม้ มาตรการทางภาษี คณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการป้องกันการแทรกแซงและการซื้อขายตำแหน่ง การค้ามนุษย์ การหลบหนีเข้าเมือง เป็นต้น โดยกำหนดให้ศาลเปิดแผนกพิเศษเฉพาะด้านดังกล่าวข้างต้น รวมถึงกำหนดให้มีการโอนคดีเพื่อพิจารณาคดีที่มีอิทธิพลในท้องถิ่นด้วย

๘.๓) มาตรการตามมาตรา ๔๔ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๐ หัวหน้า คสช. มีคำสั่งให้ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตหยุดพักปฏิบัติหน้าที่ โดยรายได้อยู่ระหว่างการสอบสวนของ ป.ป.ช. ให้ สอดต่อไป ส่วนรายได้ที่ ป.ป.ช. ยังไม่สอบสวนก็อาจตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อสอบสวน เมื่อผลการสอบสวนปรากฏว่าไม่มีมูลก็จะดำเนินการให้กลับไปปฏิบัติหน้าที่เดิมต่อไป

๘.๔) มาตรการตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ซึ่งทางสำนักงาน ก.พ.ร. ได้แจ้งให้หน่วยงานราชการจัดทำคู่มือประชาชนเกี่ยวกับการอนุญาตต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่

๘.๕) มาตรการตามพระราชบัญญัติมาตรการฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นชอบและจะส่งให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และมาตรการตามพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งจะใช้แทนระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากระเบียบดังกล่าวมีจุดอ่อนมาก ใช้กับส่วนราชการไม่ครอบคลุมถึงรัฐวิสาหกิจ ทำให้รัฐวิสาหกิจมีช่องทางในการทุจริตจำนวนมาก

ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะ แนวทางและมาตรการของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติจะมีผลโดยตรงต่อทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐในอนาคตจากสถานการณ์ปัจจุบัน และทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในประเทศไทย ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าในปัจจุบันประเทศไทย มีความพยายามที่จะกำหนดทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยมีการกำหนดทั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน และการปกครองประเทศ เพื่อให้เห็นถึงความจริงจัง และจริงจัง ที่จะให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการทุจริต ให้บรรเทาเบาบางลง หรือหมดสิ้นไปในอนาคต รวมถึงการสร้างให้เกิดความโปร่งใสในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของภาครัฐ เพื่อให้การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่วางไว้ หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จึงได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ทั้งในระดับชาติ จนถึงแนวทางในการผลักดันให้หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ได้นำเอายุทธศาสตร์ชาติฯ ไปปรับใช้เป็นแผนงาน/กิจกรรม/โครงการ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งหากทุกภาคส่วนตระหนักถึงปัญหาการทุจริตและได้ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ก็เชื่อได้ว่าสิ่งที่ประชาชนทุกคนอยากเห็นว่าประเทศไทยของเรามีภาพลักษณ์ความโปร่งใสในอันดับที่ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับในสังคมโลกจะอยู่อีกไม่ไกลอย่างแน่นอน

มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข ๓ ป. ๑ ค. (ปลูก/ปลูกจิตสำนึก ป้องกัน ปราบปราม และเครือข่าย)

มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข มุ่งเน้นการป้องกันการทุจริตให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ กำหนดให้มีการบริหารงานที่โปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็น ๑ ใน ๔ ยุทธศาสตร์สำคัญในการปฏิรูปกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย **ปลูกและปลูกจิตสำนึก** สร้างจิตสำนึก ปรับฐานความคิดด้านการต่อต้านการทุจริตที่ตัวบุคคล สร้างพลังคุณธรรมขับเคลื่อนสังคม **ป้องกัน** สร้างระบบคุณธรรมและยกระดับความโปร่งใสในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและเข้มแข็ง **ปราบปราม** ปรับปรุงกฎ ระเบียบที่เอื้อต่อการทุจริตและปิดช่องโหว่ กำหนดมาตรการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม **เครือข่าย** สร้างกลไกภาคประชาชน (อสม.) ภาคประชาสังคมในการเฝ้าระวัง แจ้งเบาะแส และสร้างความเข้มแข็งของกลไกการตรวจสอบ

กระทรวงสาธารณสุข กำหนดมาตรการ **3 ป. 1 ค.** ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ปลูก/ปลูก จิตสำนึก

ปลูกจิตสำนึกและปลูกฝังวิธีคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัว และผลประโยชน์ส่วนรวม โดยระบบคิดแบบ Digital มีจิตพอเพียง มีความอาย และไม่ทนต่อการทุจริต สร้างพลังคุณธรรมขับเคลื่อนสังคม

ป้องกัน

สร้างระบบคุณธรรม และยกระดับความโปร่งใส ในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและเข้มแข็ง

ปราบปราม

ปรับปรุงกฎระเบียบที่เอื้อต่อการทุจริต และปิดช่องโหว่ กำหนดมาตรการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม

เครือข่าย

สร้างกลไกภาคประชาชน (อสม.) ภาคประชาสังคมในการเฝ้าระวัง แจ้งเบาะแส และสร้างความเข้มแข็งของกลไกการตรวจสอบ และเครือข่ายการบริหารงานที่โปร่งใส

ส่วนที่

๕

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
และการฉายภาพอนาคต

แผนแม่บท
การป้องกัน ปราบปรามการทุจริต
และประพฤติมิชอบ
กระทรวงสาธารณสุข
ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

บทที่ ๔

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและ การฉายภาพอนาคต

๔.๑ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้วยเทคนิค SWOT Analysis เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งประกอบไปด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โดยวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (Strength Weakness Opportunity and Threat Analysis : SWOT Analysis) เพื่อกรองและพิจารณาตัวแปรที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จในการดำเนินการตามแผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมนั้นมีความสำคัญอย่างมาก เพราะนอกจากจะเป็นการประเมินสภาพแวดล้อมเพื่อค้นหาจุดแข็งที่ควรเสริมสร้างความเข้มแข็ง และจุดอ่อนที่ควรต้องปรับปรุงเพื่อให้การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตของกระทรวงสาธารณสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังเป็นการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกในบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ที่มีความเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากและส่งผลกระทบต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของกระทรวงสาธารณสุข อีกทั้งเพื่อหายุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการรับมือกับสภาพแวดล้อมเชิงลบและแสวงหาโอกาสจากสภาพแวดล้อมเชิงบวก เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตเกิดผลที่ดีกว่า

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิด

แผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) มีความจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทของสังคมไทย บริบทของสังคมกระทรวงสาธารณสุข สถานการณ์ นโยบายรัฐบาล ที่จะส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ และศักยภาพการขับเคลื่อน แผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การจัดทำแผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) จึงได้ทำการวิเคราะห์ SWOT Analysis ๔ ด้าน ประกอบด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

๔.๑.๑ จุดแข็ง (Strength)

สภาพแวดล้อมภายในที่เป็น “จุดแข็ง” (Strength) ของการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข มีดังนี้

๑) สังคมกระทรวงสาธารณสุข ยึดเหนี่ยว ๓ สถาบันหลักคือชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของบุคลากรสาธารณสุขให้เกาะเกี่ยวอย่างแน่นแฟ้น โดยเฉพาะสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นแบบอย่างที่ดีงามในการดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง

๒) นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในรัชกาลที่ ๙ มาเป็นหลักในการบริหารราชการและการดำเนินชีวิตของบุคลากรในกระทรวงสาธารณสุข บนพื้นฐานของความพอประมาณ อดความโลภและการเบียดเบียนผู้อื่น

๓) การปฏิบัติภารกิจด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมียุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข (พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐) แผนปฏิบัตินโยบาย ๔ ปี ด้านการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข (พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐) เป็นเครื่องมือที่ถูกนำไปใช้เป็นการรอบคอบในการจัดทำแผนในส่วนราชการทุกระดับ ได้แก่ ส่วนราชการระดับกรมทั้งส่วนกลางและภูมิภาค หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข องค์การมหาชน และรัฐวิสาหกิจ ส่งผลให้การปฏิบัติต้องค้ำพยในทุกส่วนราชการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีเป้าหมายเพื่อการบรรลุเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๔) มีการขยายผลไปยังส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ ทำให้การปฏิบัติภารกิจงานถูกกระจายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ไม่กระจุกตัวอยู่แต่ส่วนกลาง ส่งผลให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตเกิดผลสัมฤทธิ์ในระดับพื้นที่มากยิ่งขึ้น

๕) มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานและภาคส่วนอื่น ๆ อาทิ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ในรูปแบบของการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ส่งผลให้การขับเคลื่อนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง

๖) มีระบบการป้องกัน ปราบปราม และป้องปรามการทุจริตที่มีความน่าเชื่อถือ อีกทั้งมีโครงสร้างภายในที่รองรับภารกิจงานกระจายในระดับพื้นที่ ส่งผลดีต่อการปฏิบัติภารกิจงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมากยิ่งขึ้น

๗) ส่วนราชการระดับกรมทั้งส่วนกลางและภูมิภาค หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข องค์การมหาชน และรัฐวิสาหกิจ นำเครื่องมือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงาน หรือที่เรียกว่า ITA (Integrity and Transparency Assessment) มาสร้างระบบคุณธรรมและยกระดับความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพ ลดโอกาสการเกิดทุจริต

๘) ผู้บริหารสูงสุดมีนโยบายการขับเคลื่อนงานโดยกำหนดค่านิยม คือ ซื่อสัตย์ สามัคคี มีความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ โปร่งใส มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน กล่าวหาญทำในสิ่งที่ถูกต้อง

๙) กระทรวงสาธารณสุข มีค่านิยมความซื่อสัตย์เป็นพื้นฐานที่สำคัญร่วมกัน เสริมสร้างระบบคุณธรรมของกระทรวงสาธารณสุขให้เข้มแข็ง บนฐานคิดการยึดถือประโยชน์ของเทชชาติ เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน นำสู่การเป็นกระทรวงคุณธรรม (Moral Ministry of Public Health) ส่งผลดีต่อการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายของกระทรวงสาธารณสุขที่มีร่วมกัน

๑๐) บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขมีค่านิยมร่วมคือ “MOPH” มุ่งให้บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

Mastery	ฝึกฝนตนเองให้มีศักยภาพสูงสุด (ควบคุมตนเองให้ทำงาน คิด พูด อย่างมีสติ ใช้กิริยาวาจาเหมาะสม) มีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรมจริยธรรม รักการเรียนรู้ ค้นหาความรู้สม่ำเสมอ มีวินัย ตรงต่อเวลา รับผิดชอบ
Originality	สร้างสรรค์นวัตกรรม สิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อระบบสุขภาพ
People Centered	ยึดประชาชนเป็นที่ตั้ง เป็นศูนย์กลางในการทำงาน
Humility	มีความอ่อนน้อมถ่อมตน การเคารพผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม แพ้ภูษณะ เปิดรับฟังความเห็นต่าง จัดการความขัดแย้งด้วยวิธีสร้างสรรค์ ช่วยผู้อื่นแก้ปัญหาในยามคับขัน

๑๑) กระทรวงสาธารณสุข ปลุกฝังและเสริมสร้างระบบฐานคิดการยึดถือประโยชน์ของชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัว สร้างระบบคิด “แก้อุจริต ต้องคิดเป็น” (Digital Thinking) และ “แก้อุจริต ต้องคิดแยกแยะ” (Digital Thinking) คุณธรรมเชิงสัมพันธซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระดับคุณธรรม และความขัดแย้งเชิงคุณธรรม นำสู่การเป็นกระทรวงคุณธรรม (Moral Ministry of Public Health)

๑๒) กำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข ๓ ป. ๑ ค. (ปลุก/ปลุกจิตสำนึก ป้องกัน ปราบปราม และเครือข่าย) มุ่งเน้นการป้องกันการทุจริตให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ กำหนดให้มีการบริหารงานที่โปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็น ๑ ใน ๔ ยุทธศาสตร์สำคัญในการปฏิรูปกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย **ปลุกและปลุกจิตสำนึก** สร้างจิตสำนึก ปรับฐานความคิดด้านการต่อต้านการทุจริตที่ตัวบุคคล สร้างพลังคุณธรรมขับเคลื่อนสังคม **ป้องกัน** สร้างระบบคุณธรรมและยกระดับความโปร่งใสในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและเข้มแข็ง **ปราบปราม** ปรับปรุงกฎ ระเบียบที่เอื้อต่อการทุจริตและปิดช่องโหว่ กำหนดมาตรการลงโทษผู้กระทำผิดอย่าง รวดเร็วและเป็นธรรม **เครือข่าย** สร้างกลไกภาคประชาชน (อสม.) ภาคประชาสังคมในการเฝ้าระวัง แจ้งเบาะแส และสร้างความเข้มแข็งของกลไกการตรวจสอบ

๑๓) มีนโยบายด้านการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างเป็นรูปธรรม

๑๔) มีนโยบายขับเคลื่อนการบริหารงานที่โปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาลอย่างเป็นรูปธรรม ประชาชนมีความพึงพอใจและความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานด้านต่างๆ ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ดังนี้

(๑๔.๑) คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขส่วนกลาง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ มีคะแนนตามลำดับดังนี้ ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ (ร้อยละ ๔๔.๗๓) ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ (ร้อยละ ๗๗.๗๓) ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ (ร้อยละ ๘๑.๘๖) และปี พ.ศ. ๒๕๕๘ (ร้อยละ ๘๘.๒๒) ตามลำดับ

(๑๔.๒) คะแนนเฉลี่ยการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด จำนวน ๗๖ จังหวัด ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ มีคะแนนตามลำดับดังนี้ ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ (ร้อยละ ๗๕.๕๒) และปี พ.ศ. ๒๕๕๘ (ร้อยละ ๗๖.๕๖) ตามลำดับ

(๑๔.๓) คะแนนเฉลี่ยการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของส่วนราชการระดับกรมวิชาการ จำนวน ๘ กรม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ มีคะแนนตามลำดับดังนี้ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ (ร้อยละ ๗๔.๕๐) ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ (ร้อยละ ๗๘.๕๐) และปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ร้อยละ ๘๐.๙๕) ตามลำดับ

(๑๔.๔) คะแนนเฉลี่ยการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข องค์การมหาชน และรัฐวิสาหกิจ จำนวน ๗ หน่วยงาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ คะแนนตามลำดับดังนี้ ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ (ร้อยละ ๘๑.๕๐) และปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ร้อยละ ๘๑.๒๐)

จากผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (๖๐-๗๙.๙๙ คะแนน) ถึงระดับสูงมาก (๘๐-๑๐๐ คะแนน) และมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ มีเพียงหน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข องค์การมหาชน และรัฐวิสาหกิจ เท่านั้นที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนลดลง อย่างไรก็ตามค่าเฉลี่ยคะแนนที่ลดลงนั้นยังคงอยู่ในระดับสูงมาก

๑๕) บุคลากรกระทรวงสาธารณสุข มีวิถีคิดในเชิงตรรกะ สามารถวิเคราะห์แยกแยะเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน และเรื่องทุจริตได้อย่างรวดเร็ว

๔.๑.๒ จุดอ่อน (Weakness)

สภาพแวดล้อมภายในที่เป็น “จุดอ่อน” (Weakness) ของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกระทรวงสาธารณสุข มีดังนี้

๑) ความอ่อนแอเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบไทย ๆ อันเนื่องมาจากลักษณะสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไป ขาดการกล่อมเกลாதองศาทางสังคม และการหล่อหลอมด้านคุณธรรมจริยธรรม ความอ่อนแอทางวัฒนธรรมทำให้ขาดจุดยืน ขาดวินัย การคอร์รัปชันเวลาราชการ ขาดการใคร่ครวญในการรับหรือไม่รับสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบ เกิดความสับสนในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมและที่พึงประสงค์

๒) ระบบอุปถัมภ์ที่แผ่กระจายในวงกว้างในสังคมไทย และสังคมกระทรวงสาธารณสุขเป็นปัญหาและเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการพัฒนาด้านส่งเสริมคุณธรรมในมิติต่าง ๆ นำไปสู่ผลในทางลบต่อระบบคุณธรรม

๓) ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อนที่ได้จากการวิเคราะห์ความเสี่ยง ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ยังคงเป็นปัญหาและเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการพัฒนาด้านส่งเสริมคุณธรรมในมิติต่าง ๆ ได้แก่ ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อนในประเด็นราชการ ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อนในประเด็นการฝึกอบรมสัมมนา การประชุมเป็นเท็จ ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อนในประเด็นการเบิกจ่ายค่าตอบแทนเป็นเท็จ และความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อนในประเด็นการจัดหาพัสดุ

๔) ยุทธศาสตร์ด้านสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต การปลูกจิตสำนึกต่อต้านการทุจริต และรังเกียจคนโกง ยังไม่เกิดการตื่นตัวในสังคมเท่าที่ควร ทำให้การปฏิบัติงานยังไม่ประสบความสำเร็จและเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อสังคมในวงกว้างไม่มากนัก

๕) ยังขาดแคลนทรัพยากรที่สำคัญ โดยเฉพาะทรัพยากรบุคคล ส่งผลให้การดำเนินงานในระดับพื้นที่นั้นยังไม่สามารถบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย ของการขยายโครงสร้างเท่าที่ควร

๖) หน่วยงานปฏิบัติการจึงมีการบริหารงานยังมีการปรับเปลี่ยนบ่อยครั้ง ขาดทิศทางที่ชัดเจน จนเป็นอุปสรรคในการทำงาน รวมทั้งยังขาดระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และบทลงโทษ หากเกิดความล่าช้าในกระบวนการสอบวินัย ส่งผลให้ภารกิจด้านการปราบปรามการทุจริตที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จตามความคาดหวังซึ่งส่งผลทางลบต่อภาพลักษณ์ของกระทรวงสาธารณสุข

๗) บุคลากรยังขาดองค์ความรู้ในเชิงลึกสำหรับการทำความเข้าใจกับรูปแบบการทุจริตที่เปลี่ยนแปลงไป และในปัจจุบันก็ยังขาดการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อสนับสนุนทักษะในการทำงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ส่งผลให้การบูรณาการและพัฒนาองค์ความรู้ที่มาจากสหวิชาการไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร

๘) หน่วยงานปฏิบัติการจึงเน้นการดำเนินงานใน “เชิงรับ” มากกว่า “เชิงรุก” ทำให้ผลการดำเนินงานไม่สามารถสร้างความเกรงกลัวให้ผู้กระทำทุจริต อีกทั้งไม่สามารถตามทันสถานการณ์การทุจริตที่มีความเป็นพลวัตสูงได้อย่างทัน่วงที

๔.๑.๓ โอกาส (Opportunities)

สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็น “โอกาส” (Opportunities) ของการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข มีดังนี้

- ๑) มีสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ให้ความสำคัญกับการออกแบบระบบโครงสร้างอำนาจที่มุ่งเน้นการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มทางการเมือง และผู้บริหารระดับสูงให้มีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รัฐบาลและคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงสร้างกฎหมาย มาตรการ หรือกลไก สำหรับป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อพัฒนาประเทศไทยให้มีภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือในสายตาของนานาชาติด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยให้ถือเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องพัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการทุจริตอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
- ๓) นโยบายของรัฐบาลมีความต้องการส่งเสริมภาพลักษณ์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้เป็นที่ยอมรับทั้งในและนอกประเทศ และให้ความสำคัญต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต โดยอาศัยการปฏิรูปและบูรณาการการทำงานในทุกภาคส่วนปฏิบัติตามมาตรการและกลไกการป้องกันการทุจริตที่มีการพัฒนารูปแบบให้มีความสอดคล้องกับบริบทสภาพปัญหาของการทุจริตที่เกิดขึ้น
- ๔) รัฐบาลมีเจตนารมณ์ในการใช้มาตรา ๔๔ และคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๖๙/๒๕๕๗ เพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน
- ๕) รัฐบาลให้ความสำคัญกับข้อมูลการจัดอันดับขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ รวมถึงดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) การดำเนินการตามมาตรฐานสากลในรูปแบบต่าง ๆ อีกทั้งแนวโน้มของการลงทุนข้ามชาติจะเป็นทศวรรษแห่งเอเชียจะเน้นเรื่องความโปร่งใส และการแก้ไขปัญหาความล่าช้า (Red Tape)

๖) รัฐบาลให้ความสำคัญกับการลดการใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น การกำหนดขั้นตอน กระบวนการระยะเวลาในการปฏิบัติงานในการบริการประชาชน ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดการใช้ดุลยพินิจของผู้มีอำนาจในการพิจารณาอนุมัติอนุญาต

๗) พัฒนากลไกและกระบวนการด้านการป้องกันการทุจริตของประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยวิเคราะห์และบูรณาการระบบการประเมินด้านคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงาน เพื่อเชื่อมโยงกับแนวทางการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ของประเทศไทย และกำหนดให้ทุกส่วนราชการเข้าร่วมการประเมินด้านคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงาน

๘) คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ. ๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ ซึ่งพระราชบัญญัตินี้มีเจตนารมณ์เพื่อแนะนำตักเตือนให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลในครอบครัวระมัดระวังการกระทำที่ระบุว่าเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ได้แก่ การที่ตนเองและบุคคลในครอบครัวมีปฏิสัมพันธ์กับคู่สัญญาหรือคู่สัมพันธ์ของรัฐบาลในลักษณะต่าง ๆ เกินขอบเขตที่เหมาะสม อันเป็นการเสี่ยงต่อการใช้อำนาจดุลยพินิจที่ได้รับจากรัฐตามหน้าที่และอำนาจต่อผู้มีส่วนได้เสียอย่างไม่เป็นธรรม และป้องปรามการใช้อำนาจรัฐเพื่อแสวงหาประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้องอันเป็นเหตุนำไปสู่การทุจริตและประพฤติมิชอบ ตลอดจนป้องกันการเรียกรับและการให้ของขวัญอันอาจเป็นเหตุให้มีการพัฒนาไปสู่การเรียกรับสินบนรวมถึงมีมาตรการบรรเทาความเสียหายต่อรัฐจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทุจริต หรือการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

๙) นโยบายรัฐบาลเปลี่ยนแปลงประเทศไปสู่สังคม Digital ภายใต้โมเดลไทยแลนด์ ๔.๐

๔.๑.๔ อุปสรรค (Threats)

สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็น “อุปสรรค” (Threats) ของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกระทรวงสาธารณสุข มีดังนี้

๑) มาตรการป้องกันการทุจริตในกระบวนการเข้าสู่อำนาจรัฐหรือการเลือกตั้งยังขาดการบังคับใช้อย่างจริงจัง ส่งผลให้ได้นักการเมืองที่มุ่งเข้ามาหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง

๒) การดำเนินงานทางการค้าที่ผูกขาดตลาดและกีดกันทางการค้าทั้งภายในและภายนอกประเทศ ส่งผลให้ภาคธุรกิจเอกชนมีค่านิยมในการให้สินบนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อมุ่งหวังให้อำนวยความสะดวกกับตนเอง การให้เล็ก ๆ เช่น ส่วยรายวัน กลายเป็นเรื่องแลกเปลี่ยนระหว่างผู้ให้กับผู้รับ

๓) บริบทสังคมที่ยังไม่เอื้อต่อการปฏิรูป พัฒนา และเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในการทำงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เนื่องจากสังคมไทยมีวัฒนธรรมยอมรับระบบอุปถัมภ์ รอมชอม และประชาชนยังขาดค่านิยมร่วมในการร่วมด้านทุจริต และยังเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ของชาติบ้านเมือง

๔) การดำเนินธุรกรรมทางธุรกิจในปัจจุบันได้พัฒนาโดยนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นเครื่องมือ เป็นรูปแบบไฮเบอร์ เกิดการบิดเบือนและใช้ช่องทางในการทุจริต เช่น ระบบ e-Bidding และ e-Market เป็นต้น

๕) กระบวนการทางกฎหมายที่มีขั้นตอนซ้ำซ้อนและมากเกินไป ก่อให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินคดี และขาดการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว เด็ดขาด การทำงานยังคงยึดติดกับขั้นตอนทางกฎหมายที่ยากต่อการปฏิบัติ

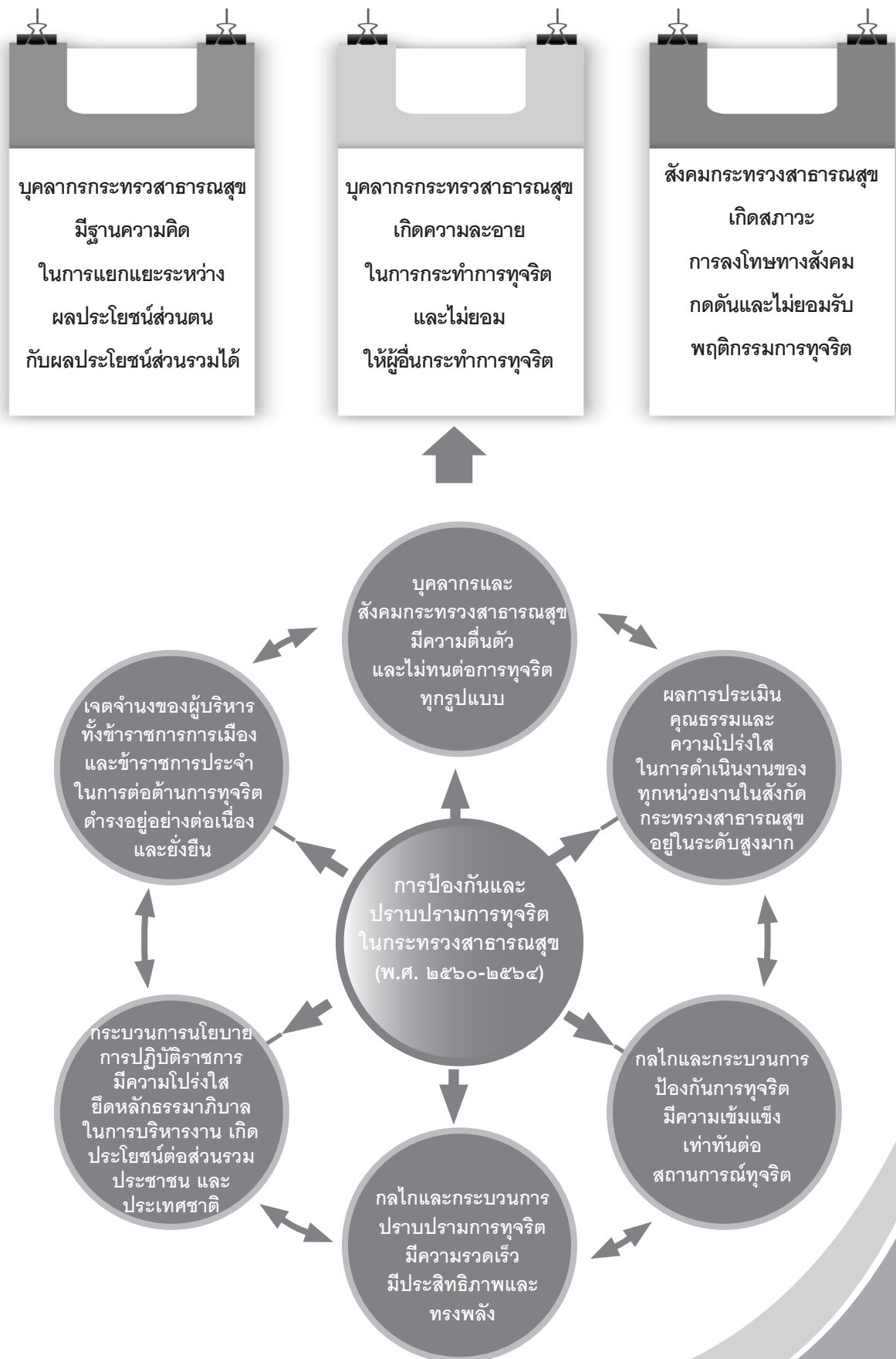
๖) เกิดการทุจริตในภาครัฐอย่างต่อเนื่อง จนประชาชนมีทัศนคติในแง่ลบกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความร่วมมือในการป้องกันการทุจริตกับประชาชน อีกทั้งประชาชนยังมองว่าหน่วยงานของรัฐไม่มีความจริงจังต่อการแก้ไขปัญหาทุจริต เป็นเพียงแต่ทำตามข้อตกลง ตัวชี้วัด ทำแบบลูบหน้าปะจมูกขาดความต่อเนื่อง และยังพบว่าบางหน่วยงานสร้างเอกสารหลักฐานขึ้นมาเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดเท่านั้น

จากกระบวนการทบทวนสภาพแวดล้อมของภารกิจด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของกระทรวงสาธารณสุข ด้วยการวิเคราะห์ SWOT Analysis นั้น ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลของสภาพแวดล้อมของกระทรวงสาธารณสุขโดยรวม ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีส่วนสำคัญซึ่งช่วยชี้แนะทิศทางของแผนแม่บทการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ว่าควรกำหนดยุทธศาสตร์ไปในทิศทางใด มีจุดแข็งหรือโอกาสอันใดบ้างที่ควรนำมาเป็นปัจจัยเสริมพลังในยุทธศาสตร์ มีจุดอ่อนหรืออุปสรรคใดบ้างที่ยุทธศาสตร์ควรเข้าไปจัดการแก้ไขเพื่อป้องกันการดำเนินยุทธศาสตร์อย่างไรประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาจากผลการทบทวนสภาพแวดล้อมของภารกิจด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของกระทรวงสาธารณสุข จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคดังที่กล่าวแล้วข้างต้นพบว่าประเด็นที่เป็นจุดร่วมของตัวแปร SWOT ที่สำคัญคือ การบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของกระทรวงสาธารณสุขในการร่วมกันแก้ไขปัญหาการทุจริตในกระทรวงสาธารณสุข ดังนั้น การที่แผนแม่บทการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ได้ตระหนักถึงผลสะท้อนความร่วมมือของทุกภาคส่วนของกระทรวงสาธารณสุข ในการดำเนินการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและชาติด้วยแล้ว จะช่วยชี้แนะทิศทางของแผนแม่บทฯ ให้สามารถตอบสนองต่อทุกจุดตัวแปร SWOT ได้ และอาจเกิดเป็นทิศทางหรือแนวโน้มในการสร้างวัฒนธรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรมุ่งหวังสูงสุดในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของกระทรวงสาธารณสุข และประเทศไทยต่อไป

๔.๒ การฉายภาพอนาคต

การฉายภาพอนาคตของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของกระทรวงสาธารณสุข เป็นการประเมินความเป็นไปได้ของสถานการณ์ในอนาคตของกระทรวงสาธารณสุข ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้เห็นภาพในมิติด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแผนแม่บทการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุขระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ให้มีความสอดคล้องกับแผนแม่บทบูรณาการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) และยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

แผนภาพที่ ๒ ฉายภาพอนาคตของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

๑. ภาพอนาคตของบุคลากรและสังคมกระทรวงสาธารณสุข

ในอนาคต ๕ ปีข้างหน้า บุคลากรและสังคมกระทรวงสาธารณสุขจะมีความรู้และเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก รวมทั้งมีจิตพอเพียงอันเกิดจากการปลูกฝังหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น บุคลากรและสังคมกระทรวงสาธารณสุขจะตื่นตัวต่อการทุจริตมากขึ้น ให้ความสนใจข่าวสารและตระหนักถึงผลกระทบของการทุจริตต่อประเทศมากขึ้น มีการแสดงออกซึ่งการต่อต้านการทุจริตทั้งในชีวิตประจำวันและการแสดงออกผ่านสื่อสาธารณะและสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ บุคลากรและสังคมกระทรวงสาธารณสุขจะได้รับกระบวนการกลุ่มเกลาทางสังคมว่าการทุจริตถือเป็นพฤติกรรมที่นอกจากจะผิดกฎหมายและทำให้เกิดความเสียหายต่อประเทศแล้ว ยังเป็นพฤติกรรมที่ไม่ได้รับการยอมรับทางสังคม ประชาชนจะมีวิถีคิดที่ทำให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้ วัฒนธรรมทางสังคมจะหล่อหลอมให้บุคลากรและสังคมกระทรวงสาธารณสุขจะไม่กระทำการทุจริตเนื่องจากมีความละเอียดต่อตนเองและสังคม และไม่ยอมให้ผู้อื่นกระทำการทุจริตอันส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อสังคมส่วนรวมด้วย และจะเกิดการรวมกลุ่มกันทางบุคลากรและสังคมกระทรวงสาธารณสุขเพื่อก่อให้เกิดสภาะการลงโทษทางสังคมต่อการกระทำ

๒. ภาพอนาคตของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงาน

ในอนาคต ๕ ปีข้างหน้า กระทรวงสาธารณสุข จะมีค่าคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานแบบใดแบบหนึ่งที่ใช้ในขณะนั้น สะท้อนให้เห็นว่า “ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต” ตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ว่า “กระทรวงสาธารณสุขใสสะอาด ร่วมต้านทุจริต”

๓. ภาพอนาคตของการป้องกันการทุจริต

ในอนาคต ๕ ปีข้างหน้า การทุจริตน่าจะทวีความรุนแรง ซับซ้อน และยากแก่การตรวจสอบมากยิ่งขึ้น อันเนื่องมาจากเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของสังคมโลกและพลวัตของการทุจริตที่ผู้กระทำการทุจริตหาช่องทางการทุจริตที่ยากแก่การตรวจสอบมากยิ่งขึ้น แต่สภาวะทางสังคมที่ตื่นตัวต่อต้านและตรวจสอบการทุจริตมากยิ่งขึ้น จึงอาจจะทำให้แนวโน้มการทุจริตลดลงส่งผลให้กระบวนการป้องกันการทุจริตยิ่งทวีความสำคัญ โดยต้องพัฒนากระบวนการและรูปแบบของการป้องกันการทุจริตของกระทรวงสาธารณสุขให้เท่าทันต่อพลวัตของการทุจริต เพื่อให้สามารถระงับยับยั้งการทุจริตได้อย่างเท่าทันไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศ ดังนั้น แผนแม่บทการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบกระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) มุ่งเน้นการพัฒนากลไกและกระบวนการป้องกันการทุจริตให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ เป็นการป้องกันการทุจริตเชิงรุกเพื่อให้เท่าทันต่อพลวัตของการทุจริตและกำหนดมาตรการให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขดำเนินงานอย่างโปร่งใสใช้หลักธรรมาภิบาลและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

๔. ภาพอนาคตของการปราบปรามการทุจริต

ในอนาคต ๕ ปีข้างหน้า กลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริตจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น กฎหมายจะมีความทันสมัย การบังคับใช้กฎหมายและการดำเนินคดีน่าจะมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ดังนั้น

แผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ในระยะ ๕ ปีแรก จึงควรมุ่งเน้นการส่งเสริมการปรับปรุงกระบวนการและกลไกที่เกี่ยวข้องในการปราบปรามการทุจริตอย่างต่อเนื่องให้มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ประกาศที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และมุ่งทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษทางวินัยอย่างรวดเร็วและเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อการทุจริตด้วย

๕. ภาพอนาคตของการกระบวนการนโยบายการปฏิบัติราชการ

ในอนาคต ๕ ปีข้างหน้า กระบวนการนโยบายการปฏิบัติราชการมีความโปร่งใส ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ประชาชน ประเทศชาติ เนื่องจากสภาวะทางสังคมและประชาชนในอนาคต จะให้ความสนใจและจับตามองการทุจริตในระดับนโยบายมากยิ่งขึ้น มีกลไกการตรวจสอบการดำเนินนโยบายของรัฐที่เข้มข้นมากขึ้น

๖. ภาพอนาคตเจตจำนงของผู้บริหารทั้งข้าราชการการเมืองและข้าราชการประจำ

ในอนาคต ๕ ปีข้างหน้า บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขทุกคนจะแสดงเจตจำนงต่อต้านการทุจริตอย่างเข้มข้น และผู้บริหารจะต้องบริหารกระทรวงสาธารณสุขให้เป็นไปตามเจตจำนงในการต่อต้านการทุจริต และปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมและขยายผลกลับไปสู่ประชาชน ประชาชนจะให้ความสนใจในการตรวจสอบรัฐบาล นักการเมือง และข้าราชการประจำในการดำเนินการตามเจตจำนงในการต่อต้านการทุจริตมากขึ้น เป็นแรงกดดันให้รัฐบาล นักการเมือง และข้าราชการประจำต้องบริหารประเทศ บริหารกระทรวงสาธารณสุขอย่างสุจริตและโปร่งใส

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและการฉายภาพอนาคตของกระทรวงสาธารณสุขในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตข้างต้น แม้ว่าจะแสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในประเทศไทยจะเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตามการทุจริตนั้นย่อมมีวิวัฒนาการที่มีความซับซ้อนและตรวจสอบได้ยากมากขึ้น ในขณะที่เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลกและสังคมไทยก่อให้เกิดช่องทางในการทุจริตที่มากขึ้น พร้อม ๆ กับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการป้องกันและปราบปรามจะมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน ดังนั้น แผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) จึงควรมุ่งเน้นการปฏิรูปและพัฒนาให้ครอบคลุมทุกด้านของพลวัตของการทุจริตในกระทรวงสาธารณสุข โดยเริ่มพื้นฐานจากจิตใจ จิตสำนึกเป็นสำคัญ เพื่อให้การทุจริตในกระทรวงสาธารณสุขไม่สามารถเกิดขึ้นได้และ/หรือมีปริมาณลดน้อยลงไป ทำให้สังคมกระทรวงสาธารณสุขเป็นสังคมแห่งการต่อต้านการทุจริต และได้รับการยอมรับจากทุกส่วนราชการ

ส่วนที่

๕

แผนแม่บทการป้องกัน

ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

กระทรวงสาธารณสุข

ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

แผนแม่บท
การป้องกัน ปราบปรามการทุจริต
และประพฤติมิชอบ
กระทรวงสาธารณสุข
ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

บทที่ ๕

แผนแม่บทการป้องกัน ปรามปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

แผนแม่บทการป้องกัน ปรามปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปรามปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนแม่บทบูรณาการป้องกัน ปรามปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) และเชื่อมโยงไปสู่ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนแม่บทการป้องกัน ปรามปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) มีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการพื้นฐานของแผนแม่บทการป้องกัน ปรามปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ดังนี้

๕.๑ วิสัยทัศน์

กระทรวงสาธารณสุขใสสะอาด ร่วมต้านทุจริต

๕.๒ พันธกิจ

สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต ยกย่องวัฒนธรรมมาภิบาลในการบริหารจัดการแบบบูรณาการ ปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปรามปรามการทุจริตทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ

คำอธิบายพันธกิจ

การป้องกัน ปรามปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปีข้างหน้า จะเป็นการปฏิรูปกระบวนการดำเนินงานจากเดิมไปสู่กระบวนการทำงานแบบบูรณาการทั้งระบบ โดยเริ่มจากการวางรากฐานทางความคิดของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุขให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้ นอกจากตนเองจะไม่กระทำการทุจริตแล้ว จะต้องไม่อดทนต่อการทุจริตที่เกิดขึ้นอีกต่อไป บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขต้องก้าวข้ามค่านิยมอุปถัมภ์และไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตทุกรูปแบบ เจตจำนงของผู้บริหาร บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขทุกคนที่ต้องการสร้างชาติที่สะอาดปราศจากการทุจริต มีการขับเคลื่อนนโยบายที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันกลไกการป้องกันและปรามปราม

การทุจริตต้องเป็นที่ได้รับความไว้วางใจ และความเชื่อมั่น ศรัทธาจากประชาชนว่าจะสามารถเป็นผู้ปกป้องผลประโยชน์ของชาติและประชาชนได้อย่างรวดเร็ว เป็นธรรม และเท่าเทียม ทั้งนี้ เพื่อยกระดับมาตรฐานจริยธรรม คุณธรรม และความโปร่งใสของกระทรวงสาธารณสุขในทุกมิติ

๕.๓ เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีค่าคะแนนสูงกว่าร้อยละ ๙๐ เมื่อสิ้นแผนแม่บทฯ

๕.๔ การกำหนดยุทธศาสตร์

๑. เพื่อเกิดวัฒนธรรมสุจริตในกระทรวงสาธารณสุข บุคลากรมุ่งด้านการทุจริต
๒. เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลไกการป้องกันการทุจริต และระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
๓. เพื่อความเข้มแข็งของกลไกการปราบปรามการทุจริต การบังคับใช้กฎหมายให้มีความรวดเร็ว เป็นธรรม
๔. เพื่อส่งเสริมให้กระทรวงสาธารณสุข เป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agent) ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๕.๓ เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

แผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) กำหนดตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนแม่บทบูรณาการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ที่เชื่อมโยงไปสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ว่า **“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”**

ในอนาคต ๕ ปีข้างหน้า เพื่อให้กระทรวงสาธารณสุขเกิดวัฒนธรรมสุจริต มีกลไกการป้องกันการทุจริต และระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ มีกลไกการปราบปรามการทุจริต การบังคับใช้กฎหมายให้มีความรวดเร็ว เป็นธรรม และทรงพลัง ตลอดจนการเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของหน่วยงานภายนอก ยั่งยืนด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารราชการและการดำเนินชีวิต มาตรการ ๓ ป. ๑ ค. ที่กำหนดมาตรการว่า ปลุกและปลุกจิตสำนึก สร้างจิตสำนึก ปรับฐานความคิดด้านการต่อต้านการทุจริตที่ตัวบุคคล สร้างพลังคุณธรรมขับเคลื่อนสังคม ป้องกัน สร้างระบบคุณธรรมและยกระดับความโปร่งใสในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและเข้มแข็ง ปราบปราม ปรับปรุงกฎ ระเบียบที่เอื้อต่อการทุจริตและปิดช่องโหว่ กำหนดมาตรการลงโทษผู้กระทำผิดอย่าง รวดเร็ว และเป็นธรรม เครือข่าย สร้างกลไกภาคประชาชน (อสม.) ภาคประชาสังคมในการเฝ้าระวัง แจ้งเบาะแส และสร้างความเข้มแข็งของกลไกการตรวจสอบ และร่วมกันต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ แผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) จึงกำหนดยุทธศาสตร์หลัก ๓ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างกลไกป้องกันการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต และปลูกฝังวิถีคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เสริมสร้างระบบฐานคิดการยึดถือประโยชน์ของชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน สร้างระบบคิด “**แก้ทุจริต ต้องคิดเป็น**” (Digital Thinking) และ “**แก้ทุจริต ต้องคิดแยกแยะ**” (Digital Thinking) คุณธรรมเชิงสัมพัทธ์ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระดับคุณธรรม และความขัดแย้งเชิงคุณธรรมแก่บุคลากรกระทรวงสาธารณสุข

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการปรับฐานความคิดแก่บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม บนหลักการพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี ยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติ ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม นำไปสู่เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมที่สมดุล

๒. เพื่อเสริมสร้างระบบฐานคิดการยึดถือประโยชน์ของชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน สร้างระบบคิด “**แก้ทุจริต ต้องคิดเป็น**” (Digital Thinking) และ “**แก้ทุจริต ต้องคิดแยกแยะ**” (Digital Thinking) คุณธรรมเชิงสัมพัทธ์ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระดับคุณธรรม และความขัดแย้งเชิงคุณธรรม

๓. เพื่อเสริมพลังการมีส่วนร่วมของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในการผลักดันให้เกิดสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริตและด้านทุจริตทุกรูปแบบ

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ ๑ ปลูกฝังจิตสำนึกให้ยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน ในการผลิตบุคลากรของสถาบันการศึกษาในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

กลยุทธ์ที่ ๒ ปลูกฝังจิตสำนึกให้ยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน ในบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข

กลยุทธ์ที่ ๓ วางระบบรากฐานการนำค่านิยม MOPH เป็นรากฐานในการสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต

กลยุทธ์ที่ ๔ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายบุคลากรด้านสุขภาพ เพื่อป้องกัน และหยุดยั้งการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างกลไกป้องกันการทุจริต

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการกำหนดกลไกด้านการป้องกันการทุจริตที่มีประสิทธิภาพเพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลอย่างมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อไม่ให้เกิดการทุจริต

วัตถุประสงค์

เพื่อยกระดับกลไก มาตรการ กฎหมาย กระบวนการ นวัตกรรม เทคโนโลยี และพัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการป้องกันการทุจริตให้เท่าทันต่อสถานการณ์การทุจริต

กลยุทธ์

- กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างความตระหนักให้ผู้บริหารทุกระดับมีความพร้อมรับผิดชอบ (Accountability)
- กลยุทธ์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพระบบการปฏิบัติงานให้มีความโปร่งใส ใช้ดุลยพินิจโดยชอบด้วยกฎหมาย
- กลยุทธ์ที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพกลไกการเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริต

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนากลไกและกระบวนการต่าง ๆ ของการปราบปรามการทุจริต ทั้งระบบให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างและพัฒนากลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริตให้มีความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และเท่าทันต่อพลวัตรของการทุจริต
๒. เพื่อพัฒนากฎหมายปรับปรุงกฎ ระเบียบให้เท่าทันต่อพลวัตรของการทุจริต
๓. เพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษทางวินัยด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส เป็นธรรม ถูกต้องตามหลักกฎหมาย เท่าทันต่อสถานการณ์การทุจริต

กลยุทธ์

- กลยุทธ์ที่ ๑ เพิ่มประสิทธิภาพการปราบปรามการทุจริต
- กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาเครือข่ายและบูรณาการกระบวนการด้านการปราบปรามการทุจริต

แผนการนำ

แผนแม่บทการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) สู่การปฏิบัติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	เจ้าภาพหลักและหน่วยงานรับผิดชอบในการขับเคลื่อน
กลยุทธ์ที่ ๑ ปลูกฝังจิตสำนึกให้ยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนในการผลิตบุคลากรของสถาบันการศึกษาในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข	๑. พัฒนาระบบการเรียนการสอน โดยบรรจุเรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อน การป้องกันการทุจริต ในหลักสูตรเพื่อพัฒนาให้นักศึกษาในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก และผู้บริหารสามารถปรับฐานความคิด (Mind set) การยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน	- สถาบันพระบรมราชชนก - วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีในสังกัด - วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรในสังกัด - วิทยาลัยนักษิบริหารการสาธารณสุข
	๒. ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรม	- สถาบันพระบรมราชชนก - วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีในสังกัด - วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรในสังกัด - วิทยาลัยนักษิบริหารการสาธารณสุข
กลยุทธ์ที่ ๒ ปลูกฝังจิตสำนึกให้ยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนในบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข	๑. พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม “การเป็นข้าราชการที่ดี” ในโครงการอบรมปฐมนิเทศข้าราชการใหม่ โดยบรรจุเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน การป้องกันการทุจริต ในหลักสูตรเพื่อให้ข้าราชการใหม่ ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขสามารถปรับฐานความคิด (Mind set) การยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน	- กลุ่มพัฒนาบุคลากรสถาบันพระบรมราชชนก - ส่วนราชการระดับกรมทุกกรม - ส่วนราชการระดับจังหวัดทุกแห่ง - หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่ง - องค์การมหาชนทุกแห่ง - รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	เจ้าภาพหลักและหน่วยงานรับผิดชอบในการขับเคลื่อน
	๒. กำหนดให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีหน้าที่ส่งเสริมบุคลากรสาธารณสุขโดยปลูกและปลูกจิตสำนึกความซื่อสัตย์สุจริต วินัยความรับผิดชอบ ยึดถือหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัว ไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคล และประโยชน์ส่วนรวม โดยนำระบบเลข “ฐานสิบ Analog” และระบบเลข “ฐานสอง Digital” มาปรับใช้เป็นแนวคิดในการปฏิบัติงาน และคุณธรรมที่พึงประสงค์ของคนไทย ๔ ประการ ประกอบด้วย พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา	- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข - ส่วนราชการระดับกรมทุกกรม - ส่วนราชการระดับจังหวัดทุกแห่ง - สำนักงานเขตสุขภาพทุกแห่ง - หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ทุกแห่ง - องค์การมหาชนทุกแห่ง - รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง
	๓. ส่งเสริมให้ข้าราชการพลเรือน เจ้าหน้าที่ของรัฐ ทุกระดับในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน จรรยาข้าราชการของทุกส่วนราชการ จรรยาวิชาชีพของทุกวิชาชีพ คุณธรรมที่พึงประสงค์ของคนไทย ๔ ประการ ประกอบด้วย พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา และค่านิยม ของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข “MOPH”	- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข - กองบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข - ส่วนราชการระดับกรมทุกกรม - ส่วนราชการระดับจังหวัดทุกแห่ง - สำนักงานเขตสุขภาพทุกแห่ง - หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ทุกแห่ง - องค์การมหาชนทุกแห่ง - รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง
	๔. ส่งเสริม ยกย่อง เชิดชูบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรม โดยการให้รางวัลเพื่อเป็นการยกย่องผลจากการประกอบคุณงามความดี เป็นตัวอย่าง แก่บุคคลอื่นในหน่วยงานได้ยึดถือเป็นแบบอย่าง สร้างแรงบันดาลใจให้เป็นคนดี	- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข - ส่วนราชการระดับกรมทุกกรม - ส่วนราชการระดับจังหวัดทุกแห่ง - สำนักงานเขตสุขภาพทุกแห่ง - หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ทุกแห่ง - องค์การมหาชนทุกแห่ง - รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	เจ้าภาพหลักและหน่วยงานรับผิดชอบในการขับเคลื่อน
กลยุทธ์ที่ ๓ วางระบบรากฐานการนำค่านิยม MOPH เป็นรากฐานในการสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต	๑. นำค่านิยมของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข "MOPH" มาเป็นบรรทัดฐานมาเป็นบรรทัดฐานสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตในการประพฤติปฏิบัติของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข ๒. พัฒนาบุคลากรของกระทรวงสาธารณสุขให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรม และมีความสุข บนฐานการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และวัฒนธรรมสุจริต	- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน - สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข - ส่วนราชการระดับกรมทุกกรม - ส่วนราชการระดับจังหวัดทุกแห่ง - สำนักงานเขตสุขภาพทุกแห่ง - หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่ง - องค์การมหาชนทุกแห่ง - รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง - สถาบันพระบรมราชชนก (แก้วกัลยาสิขาลัย) - ส่วนราชการระดับกรมทุกกรม - ส่วนราชการระดับจังหวัดทุกแห่ง - สำนักงานเขตสุขภาพทุกแห่ง
กลยุทธ์ที่ ๔ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายบุคลากรด้านสุขภาพ เพื่อป้องกันและหยุดยั้งการทุจริต	๑. ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่เครือข่ายบุคลากรด้านสุขภาพ ถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ	- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตกระทรวงสาธารณสุข - ส่วนราชการระดับกรมทุกกรม - ส่วนราชการระดับจังหวัดทุกแห่ง - หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่ง - องค์การมหาชนทุกแห่ง - รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างกลไกป้องกันการทุจริต

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	เจ้าภาพหลักและหน่วยงานรับผิดชอบในการขับเคลื่อน
กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างความตระหนักให้ผู้บริหารทุกระดับมีความพร้อมรับผิดชอบ (Accountability)	๑. มีการประกาศเจตจำนงของผู้บริหารในการต่อต้านการทุจริต และมีการสื่อสารจริยธรรมที่ทรงพลัง ที่แสดงออกถึงความโปร่งใสในการบริหารราชการ และให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถตรวจสอบได้	- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข - ส่วนราชการระดับกรมทุกกรม - ส่วนราชการระดับจังหวัดทุกแห่ง - สำนักงานเขตสุขภาพทุกแห่ง - หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ทุกแห่ง - องค์การมหาชนทุกแห่ง - รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง
	๒. มีการกำกับติดตามการดำเนินงานตามเจตจำนงของผู้บริหารในการต่อต้านการทุจริต	- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข - ส่วนราชการระดับกรมทุกกรม - ส่วนราชการระดับจังหวัดทุกแห่ง - สำนักงานเขตสุขภาพทุกแห่ง - หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ทุกแห่ง - องค์การมหาชนทุกแห่ง - รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง
กลยุทธ์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพระบบการปฏิบัติงานให้มีความโปร่งใส ใช้ดุลยพินิจโดยชอบด้วยกฎหมาย	๑. พัฒนาให้ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเข้าร่วมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้ทุกขั้นตอนของระบบราชการมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และการปฏิบัติงานของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุขมีความซื่อสัตย์ ก้าวทันภัยในสิ่งที่ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ	- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข - ส่วนราชการระดับกรมทุกกรม - ส่วนราชการระดับจังหวัดทุกแห่ง - สำนักงานเขตสุขภาพทุกแห่ง - หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ทุกแห่ง - องค์การมหาชนทุกแห่ง - รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	เจ้าภาพหลักและหน่วยงานรับผิดชอบในการขับเคลื่อน
	๒. พัฒนาความรู้บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขผู้ปฏิบัติงานด้านพัสตุ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะการปฏิบัติงานระบบการบริหารพัสตุภาครัฐ อย่างมีอาชีพ โปร่งใส ตรวจสอบได้	- กองบริหารการสาธารณสุข - สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข - ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตกระทรวงสาธารณสุข - ส่วนราชการระดับกรมทุกกรม - ส่วนราชการระดับจังหวัดทุกแห่ง - สำนักงานเขตสุขภาพทุกแห่ง - หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่ง - องค์การมหาชนทุกแห่ง - รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง
	๓. สร้างความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ การเปิดเผยและวิธีการคำนวณราคากลาง และให้ผู้สัญญา กับหน่วยงานของรัฐทำบัญชี รับจ่ายของโครงการที่เป็นคู่สัญญา	- ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
	๔. ผลักดันให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล (Rational Drug Use หรือ RDU) ในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา - กองบริหารการสาธารณสุข - สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข - ส่วนราชการระดับกรมทุกกรม - ส่วนราชการระดับจังหวัดทุกแห่ง - สำนักงานเขตสุขภาพทุกแห่ง - หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่ง - องค์การมหาชนทุกแห่ง - รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง - ทุกหน่วยบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่มีการจัดซื้อจัดหา และการส่งเสริมการขายยา และเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	เจ้าภาพหลักและหน่วยงานรับผิดชอบในการขับเคลื่อน
	๕. กำหนดหลักเกณฑ์การจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา ๕.๑ ห้ามไม่ให้หน่วยงานที่ทำการจัดซื้อทำการหารายได้ในลักษณะผลประโยชน์ต่างตอบแทนทุกประเภทจากบริษัทฯ ๕.๒ ให้หน่วยงานที่ทำการจัดซื้อต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านต้นทุน (cost) มาตรฐาน (standard) ระยะเวลาในการส่งมอบ (time) การให้บริการ (service) และราคา (price) ประกอบการตัดสินใจ ๕.๓ ให้หน่วยงานที่ทำการจัดซื้อกำหนดคุณสมบัติของบริษัทผู้ค้าใน TOR ให้บริษัทผู้ค้าต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๑๐๓/๗ มาตรา ๑๒๓/๕ ๕.๔ ให้หน่วยงานที่ทำการจัดซื้อใช้กลไกต่อรองราคาตามที่คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติกำหนด	- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา - กองบริหารการสาธารณสุข - สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข - ส่วนราชการระดับกรมทุกกรม - ส่วนราชการระดับจังหวัดทุกแห่ง - สำนักงานเขตสุขภาพทุกแห่ง - หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่ง - องค์การมหาชนทุกแห่ง - รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง - ทุกหน่วยบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่มีการจัดซื้อจัดหา และการส่งเสริมการขายยา และเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา
	๖. บังคับใช้เกณฑ์จริยธรรมการจัดซื้อจัดหา และการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๕๗ อย่างเคร่งครัดและกำหนดให้เกณฑ์จริยธรรมเป็นกลยุทธ์เสริมสร้างธรรมาภิบาลระบบจัดซื้อและควบคุมค่าใช้จ่ายด้านยาของสถานพยาบาล	- กองบริหารการสาธารณสุข - สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข - สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา - ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข - ส่วนราชการระดับกรมทุกกรม - ส่วนราชการระดับจังหวัดทุกแห่ง - สำนักงานเขตสุขภาพทุกแห่ง - หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่ง - องค์การมหาชนทุกแห่ง - รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง - ทุกหน่วยบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่มีการจัดซื้อจัดหา และการส่งเสริมการขายยา และเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	เจ้าภาพหลักและหน่วยงานรับผิดชอบในการขับเคลื่อน
	๗. กระทรวงสาธารณสุข และคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ บังคับใช้เกณฑ์จริยธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ประชาสัมพันธ์ และปลูกฝังให้บุคลากรและภาคประชาชนมีความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการเสนอขายยาอย่างเหมาะสม	- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา - กองบริหารการสาธารณสุข - สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข - ส่วนราชการระดับกรมทุกกรม - ส่วนราชการระดับจังหวัดทุกแห่ง - สำนักงานเขตสุขภาพทุกแห่ง - หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่ง - องค์การมหาชนทุกแห่ง - รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง - ทุกหน่วยบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่มีการจัดซื้อจัดหา และการส่งเสริมการขายยา และเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา
	๘. ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์จริยธรรม ให้บุคลากรรับทราบและประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันในการปฏิบัติตนตามเกณฑ์จริยธรรม	- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา - กองบริหารการสาธารณสุข - สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข - ส่วนราชการระดับกรมทุกกรม - ส่วนราชการระดับจังหวัดทุกแห่ง - สำนักงานเขตสุขภาพทุกแห่ง - หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่ง - องค์การมหาชนทุกแห่ง - รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง - ทุกหน่วยบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่มีการจัดซื้อจัดหา และการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา
	๙. ให้สถานบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์จริยธรรม การส่งเสริมการขายยา และการใช้ยาอย่างสมเหตุผลให้ประชาชนได้รับทราบในรูปแบบของสื่อที่มีความเข้าใจง่าย สร้างเครือข่ายที่ประกอบไปด้วยบุคลากรในสถานบริการและประชาชน ทำการเฝ้าระวังและตรวจสอบการส่งเสริมการขายยา และการใช้ยาอย่างไม่เหมาะสม รวมถึงมีช่องทางในการร้องเรียนและแจ้งข้อมูลการกระทำผิดให้แก่หน่วยงานที่มีความรับผิดชอบโดยตรง	- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา - กองบริหารการสาธารณสุข - สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข - ส่วนราชการระดับกรมทุกกรม - ส่วนราชการระดับจังหวัดทุกแห่ง - สำนักงานเขตสุขภาพทุกแห่ง - หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่ง - องค์การมหาชนทุกแห่ง - รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง - ทุกหน่วยบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่มีการจัดซื้อจัดหา และการส่งเสริมการขายยา และเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	เจ้าภาพหลักและหน่วยงานรับผิดชอบในการขับเคลื่อน
	๑๐. ส่งเสริมและบังคับใช้แนวปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนกรณีเรียไร และการให้หรือรับของขวัญหรือประโยชน์อื่นใด ให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน กรณีเรียไร และการให้หรือรับของขวัญหรือประโยชน์อื่นใด อย่างเคร่งครัด	- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข - ส่วนราชการระดับกรมทุกกรม - ส่วนราชการระดับจังหวัดทุกแห่ง - สำนักงานเขตสุขภาพทุกแห่ง - หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ทุกแห่ง - องค์การมหาชนทุกแห่ง - รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง
	๑๑. ส่งเสริม สร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจ ในกระบวนการขอรับบริการตามคู่มือประชาชน (พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘) โดย ๑๑.๑ มีการวิเคราะห์ความเสี่ยงในกระบวนการอนุมัติ อนุญาต เพื่อเปิดโอกาสการเกิดการทุจริตในทุกกระบวนการ ๑๑.๒ เพิ่มเติมข้อมูลช่องทางร้องเรียนในคู่มือสำหรับประชาชน ๑๑.๓ ปลุกฝังจิตสำนึกและการสร้างการรับรู้ให้กับประชาชน ให้มีค่านิยมเรื่องการรอคิวในการดำเนินการตามขั้นตอนของทางราชการ และการไม่ให้สินบนเพื่อให้ได้รับบริการที่รวดเร็วขึ้น ๑๑.๓ ปลุกฝังจิตสำนึกและการสร้างการรับรู้ให้กับประชาชน ให้มีค่านิยมเรื่องการรอคิวในการดำเนินการตามขั้นตอนของทางราชการ และการไม่ให้สินบนเพื่อให้ได้รับบริการที่รวดเร็วขึ้น	- ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่มีการให้บริการอนุมัติ อนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘
	๑๒. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับป้องกันการทุจริต ใช้ดุลยพินิจ โดยชอบด้วยกฎหมายให้เท่าทันต่อสถานการณ์การทุจริต	- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข - ส่วนราชการระดับกรมทุกกรม - ส่วนราชการระดับจังหวัดทุกแห่ง - ทุกหน่วยบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่มีการจัดซื้อจัดหา และการส่งเสริมการขายยา และเวชภัณฑ์ที่มีไครยา - องค์การมหาชนทุกแห่ง - รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	เจ้าภาพหลักและหน่วยงานรับผิดชอบในการขับเคลื่อน
	๑๓. เสริมสร้างระบบการรับเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์อย่างมีประสิทธิภาพ	- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข - ส่วนราชการระดับกรมทุกกรม - ส่วนราชการระดับจังหวัดทุกแห่ง - ทุกหน่วยบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่มีการจัดซื้อจัดหา และการส่งเสริมการขายยา และเวชภัณฑ์ที่มีโช้ยา - องค์การมหาชนทุกแห่ง - รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง
	๑๔. สร้างองค์ความรู้ในการป้องกันการทุจริต โดยการศึกษาวิจัยและพัฒนา	- ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
	๑๕. บังคับใช้มาตรการป้องกันการทุจริตของกระทรวงสาธารณสุข ถือเป็นปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ไม่เลือกปฏิบัติ	- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข - ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
	๑๖. พัฒนาศักยภาพงานป้องกันการทุจริต ให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรม ฐานคิด (Mindset) ที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานด้านการป้องกันเชิงรุก ด้วยการบูรณาการเครื่องมือการพัฒนาบุคลากรแนวใหม่ ตลอดจนการยกระดับการทำงานและบุคลากรให้ไปทำตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ : UNCAC	- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข - หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่ดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
	๑๗. ร่วมมือกับภาคประชาสังคม ในการจัดทำข้อตกลงคุณธรรม	- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข - หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่ดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	เจ้าภาพหลักและหน่วยงานรับผิดชอบในการขับเคลื่อน
กลยุทธ์ที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพ กลไกการเสริมสร้าง วินัยและระบบ คุณธรรม	๑. เสริมสร้างความเข้มแข็งในการสร้าง วินัยและระบบคุณธรรมแก่ข้าราชการ พลเรือน พนักงานราชการ พนักงาน กระทรวงสาธารณสุข และลูกจ้างประจำ	- กองบริหารทรัพยากรบุคคล (กลุ่มเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม) - ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวง สาธารณสุข ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม
	๒. การสรรหา คัดเลือก แต่งตั้ง โยกย้าย เลื่อนขั้นเงินเดือน เลื่อนระดับ ต้อง ดำเนินการตามรูปแบบขั้นตอนอันเป็น สาระสำคัญที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่กำหนด หรือหนังสือสั่งการให้ถูกต้อง โปร่งใส เป็นธรรม	- กองบริหารทรัพยากรบุคคล - ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวง สาธารณสุข ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องระบบ การบริหารบุคคล
	๓. ส่งเสริมข้าราชการพลเรือน พนักงาน ราชการ พนักงานกระทรวงสาธารณสุข และลูกจ้างประจำ ให้มีวินัย	- กองบริหารทรัพยากรบุคคล (กลุ่มเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม) - ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวง สาธารณสุข ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม
	๔. ส่งเสริมให้มีการทบทวน (Refresh) การเสริมสร้างและประเมินผลการรักษา วินัย ข้าราชการพลเรือน พนักงาน ราชการ พนักงานกระทรวงสาธารณสุข และลูกจ้างประจำ	- กองบริหารทรัพยากรบุคคล (กลุ่มเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม) - ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวง สาธารณสุข ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริต

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	เจ้าภาพหลักและหน่วยงานรับผิดชอบในการขับเคลื่อน
กลยุทธ์ที่ ๑ เพิ่มประสิทธิภาพ การปราบปราม การทุจริต	๑. การสืบสวนข้อร้องเรียนข้อกล่าวหาให้ ดำเนินการโดยองค์คณะสหวิชาการใน กระบวนการปราบปรามการทุจริต	- กองบริหารทรัพยากรบุคคล (กลุ่มเสริมสร้างวินัยและระบบ คุณธรรม) - ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวง สาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม
	๒. พัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้ให้แก่ องค์คณะสหวิชาการในกระบวนการ ปราบปรามการทุจริต	- กองบริหารทรัพยากรบุคคล (กลุ่มเสริมสร้างวินัยและระบบ คุณธรรม) - ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวง สาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม
	๓. นำมาตรการการคุ้มครองพยาน และ ผู้อยู่ในกระบวนการปราบปรามการทุจริต ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่าย บริหารในการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ มาใช้อย่างเคร่งครัด	- กองบริหารทรัพยากรบุคคล (กลุ่มเสริมสร้างวินัยและระบบ คุณธรรม) - ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวง สาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม
	๔. แจ้างเวียนพฤติการณ์ทางคดีให้ ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวง สาธารณสุขรับทราบ	- กองบริหารทรัพยากรบุคคล (กลุ่มเสริมสร้างวินัยและระบบ คุณธรรม) - ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวง สาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม
	๕. พัฒนาระบบสารสนเทศการดำเนิน งานด้านการปราบปรามการทุจริตของ หน่วยงานในสังกัด ให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง ครบถ้วน และทันเวลาเป็นไป ตามที่กฎหมายกำหนด	- กองบริหารทรัพยากรบุคคล (กลุ่มเสริมสร้างวินัยและระบบ คุณธรรม) - ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวง สาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	เจ้าภาพหลักและหน่วยงานรับผิดชอบในการขับเคลื่อน
	๖. ปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานในการปราบปรามการทุจริตให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนด (Service Level Agreement : SLA) และมีการสอบทาน	- กองบริหารทรัพยากรบุคคล (กลุ่มเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม) - ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม
กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาเครือข่ายและบูรณาการกระบวนการด้านการปราบปรามการทุจริต	๑. พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายใน ภายนอกกระทรวงสาธารณสุข องค์กรต่อต้านการทุจริต เพื่อสนับสนุนองค์ความรู้และข้อมูลในการปราบปรามการทุจริต	- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข - กองบริหารทรัพยากรบุคคล (กลุ่มเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม) - ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม

ผลที่ได้รับจากแผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

- ๑) เกิดวัฒนธรรมสุจริต มีกลไกการป้องกันการทุจริตและระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ
- ๒) มีกลไกการปราบปรามการทุจริต การบังคับใช้กฎหมายให้มีความรวดเร็ว เป็นธรรม และทรงพลัง
- ๓) เป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแก่หน่วยงานภายนอก
- ๔) ยั่งยืนด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารราชการอย่างโปร่งใสและการดำเนินชีวิต

การบริหารการดำเนินงานสำคัญตามแผนแม่บท

ในแผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) นี้ ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ และวัตถุประสงค์หลักไว้ อย่างชัดเจน ที่สำคัญประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแนวทางการดำเนินงานสำคัญนั้น กำหนดขึ้นร่วมกัน จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (key stakeholders) ดังนั้น เพื่อให้กระบวนการดำเนินงานตามแผนแม่บทสามารถ บรรลุเป้าหมายในระยะยาวสอดคล้องกับบริบทสังคม พลวัตการทุจริต และสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง ไปต่อเนื่องถึงอนาคต จึงกำหนดประเด็นหลักของการบริหารการดำเนินงานสำคัญตามแผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) อย่างกว้าง ๆ ไว้ ๔ ด้าน ดังนี้

๑. การวางแผน (Plan)

๑.๑ จัดทำแผนงาน/โครงการให้มีความครบถ้วน เช่น การกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานตาม กิจกรรม การกำหนดค่าเป้าหมาย การกำหนดตัวชี้วัดที่มีความชัดเจนและสามารถวัดผลได้ ควรเป็นตัวชี้วัด ระดับผลลัพธ์มากกว่าผลผลิต และผลลัพธ์ดังกล่าวควรเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์หลักและเป้าประสงค์รองของ ยุทธศาสตร์ หรือแผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ระยะสั้นและ/หรือระยะปานกลางในห้วงเวลานั้น ๆ โดยส่งผลต่อการปฏิบัติ (Do) ในกรณีที่เปลี่ยนผู้รับผิดชอบโครงการ

๑.๒ จัดทำแผนงาน/โครงการให้มีความสมบูรณ์ เนื่องจากเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุน การตรวจสอบและการติดตามผลการดำเนินงาน (Check) และการปรับปรุงการดำเนินงาน (Act) เพื่อการพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานได้ในลำดับถัดไป

๑.๓ สร้างการมีส่วนร่วมและตระหนักถึงเป้าหมายของความสำเร็จในการดำเนินการตามแผนงาน โครงการ

๑.๔ สร้างความเข้าใจถึงการดำเนินงานของแผนงาน/โครงการนั้น ๆ เพื่อช่วยสร้างความตระหนัก ถึงเป้าหมายและการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ โดยพิจารณาความสอดคล้องกับเป้าหมายหลัก วัตถุประสงค์หลัก และประเด็นยุทธศาสตร์ หรือแผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ระยะสั้นและ/หรือระยะปานกลางในห้วงเวลานั้น ๆ

๒. การปฏิบัติ (Do)

๒.๑ จัดลำดับความสำคัญของงานในกรณีที่มีภารกิจเร่งด่วนแทรกซ้อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสามารถ ในการดำเนินงานได้ทันตามแผนงาน โครงการ ทั้งนี้ ควรคำนึงถึงผลกระทบในทุกระดับที่อาจเกิดขึ้นจาก ความล่าช้าหรือไม่สามารถดำเนินการได้สำเร็จตามเป้าหมาย

๒.๒ สื่อสาร ชี้แจง และสร้างความเข้าใจต่อบริบทของยุทธศาสตร์ หรือแผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ระยะสั้นและ/ หรือระยะปานกลางในห้วงเวลานั้น ๆ ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระบุเจ้าหน้าที่หลักที่ชี้แจงยุทธศาสตร์ หรือแผนแม่บทหลักดังกล่าวแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากลดความไม่เข้าใจ หรือลดการตีความที่แตกต่างกันไป ในเป้าหมายหลัก วัตถุประสงค์หลัก ตัวชี้วัด/แนวทาง มาตรการต่าง ๆ

๓. การตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงาน (Check)

๓.๑ จัดระบบ/รูปแบบการติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการที่ทันกาลและเป็นรูปแบบเดียวกัน เช่น การกำหนดตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรมในการวัดความก้าวหน้าของการดำเนินงานและจัดทำรูปแบบของการรายงานผลการดำเนินงานให้มีความละเอียดและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

๓.๒ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโดยพิจารณาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความล่าช้าหรือไม่สามารถดำเนินโครงการได้บรรลุเป้าหมาย

๓.๓ จัดทำระบบการติดตามและประเมินผลโดยเน้นความรู้ความเข้าใจและการตระหนักถึงความสำคัญของการติดตามและรายงานผลโครงการของเจ้าหน้าที่หรือผู้รับผิดชอบโครงการเป็นหลักสำคัญ

๓.๔ ชี้แจงหรือให้ความรู้เกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนกลไกการมีส่วนร่วมในการรายงานผล

๔. การปรับปรุงการดำเนินงาน (Act)

๔.๑ แจ้งปัญหาและระบุสาเหตุ พร้อมเสนอแนวทางในการแก้ไขและดำเนินการ ตลอดจนกำหนดเวลาที่คาดว่าจะแล้วเสร็จ หากแผนงาน/โครงการไม่สามารถดำเนินการได้แล้วเสร็จตามเป้าหมาย

๔.๒ สร้างกลไกสนับสนุนการดำเนินงานโครงการให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา อาทิ การจัดประชุมอย่างต่อเนื่อง หรือรูปแบบรายงานนำเสนอที่สามารถเห็น Gap ของการปฏิบัติงาน

๔.๓ เสนอแนวทางเพื่อการปรับปรุงหรือทบทวนหรือแก้ไข เพื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อการดำเนินงานในภาพรวมของการดำเนินงานตามแผนแม่บทการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ระยะสั้นและ/หรือระยะปานกลาง ในห้วงเวลานั้น ๆ

บรรณานุกรม

กระทรวงวัฒนธรรม. แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔).

กรุงเทพมหานคร : กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๙.

กระทรวงสาธารณสุข. แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรม กระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔).

นนทบุรี : กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๖๐

สำนักงาน ป.ป.ช.. แผนแม่บทบูรณาการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะ ๒๐ ปี

(พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙). นนทบุรี : สำนักงาน ป.ป.ช., ๒๕๖๐.

สำนักงาน ป.ป.ช.. ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔).

นนทบุรี : สำนักงาน ป.ป.ช., ๒๕๕๙.

บทความ

โกวิทย์ พวงงาม. การทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : มาตรการและกลไกการป้องกัน.

กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.

มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์. การศึกษาลักษณะ รูปแบบ และความเสี่ยงต่อการทุจริตในองค์กรสาธารณะ

นอกระบบราชการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน ป.ป.ช., ๒๕๕๔.

ข้อมูลจากฐานข้อมูล

สถิติในการดำเนินคดี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๕๘ ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม

การทุจริตแห่งชาติ (๒๕๖๐).

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

มานะ นิมิตรมงคล.(ออนไลน์) คนไทยพร้อมกำจัดคอร์รัปชัน องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) เข้าถึง

ได้จาก <http://www.anticorruption.in.th/2016/th/> สืบค้นเมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐.

ภาคผนวก

แผนแม่บท
การป้องกัน ปราบปรามการทุจริต
และประพฤติมิชอบ
กระทรวงสาธารณสุข
ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. นายโสภณ เมฆธน ปลัดกระทรวงสาธารณสุข
๒. นายสมศักดิ์ อรรฆศิลป์ รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข
๓. นายยงยศ ธรรมวุฒิ ที่ปรึกษาระดับกระทรวง
นายแพทย์ทรงคุณวุฒิ (ด้านเวชกรรมป้องกัน)
รักษาราชการแทนหัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต
กระทรวงสาธารณสุข
๔. นายอุทิศ บัวศรี ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
สำนักงาน ป.ป.ช.
๕. นางฉวีวรรณ นิลวงส์ ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
สำนักงาน ป.ป.ท.

คณะผู้จัดทำ

๑. นายขจรศักดิ์ แก้วจรัส นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี
๒. นายสุนัย จันทรฉาย รองผู้อำนวยการฝ่ายการแพทย์
โรงพยาบาลนครปฐม
๓. นางสาวพินทุสร เหมพิสุทธิ์ ผู้ช่วยผู้ตรวจราชการกระทรวง สำนักงานเขตสุขภาพที่ ๒
๔. นางจารุภา จำนงค์ดี ผู้ช่วยผู้ตรวจราชการกระทรวง สำนักงานเขตสุขภาพที่ ๕
๕. นางพรรณี วัฒนอุไร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตสุขภาพที่ ๕
๖. นางสาวมณฑิรา อรรคทิมากุล นักวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานเขตสุขภาพที่ ๕
๗. นางจารี ศรีพรัตน์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านทรัพยากรมนุษย์
โรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์การมหาชน)
๘. นางสิริวิภา โชติเวศย์ศิลป์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านบริหาร
โรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์การมหาชน)

๙. นายพรรคพงศ์ วุฒิมวงศ์ หัวหน้ากลุ่มงาน สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
๑๐. นายคำรพ ศิริพงษ์ หัวหน้าแผนกส่งเสริมธรรมาภิบาล องค์การเภสัชกรรม
๑๑. นางสาวฉันทยาพร หวังชอบ เจ้าหน้าที่แผนกส่งเสริมธรรมาภิบาล องค์การเภสัชกรรม
๑๒. นางสาวสุชาดา ทิมาบุตร รักษาการหัวหน้าสำนักบริหารงานทั่วไป
๑๓. นางสาวนัจจพร สมจิตร สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน)
๑๔. นางสาวไสภิษา เล้าเกต หัวหน้าฝ่ายบัญชีและการเงิน
๑๕. นายบรรจง อาภาอดุล สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน)
๑๖. นายณฤทธิ์ กันทวรรณ เจ้าหน้าที่กลุ่มตรวจสอบภายใน สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
๑๗. นางทิพวรรณ ประกอบทรัพย์ เจ้าหน้าที่กลุ่มตรวจสอบภายใน สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
๑๘. นางชมบุญ ไคว้สมจิน นิตกรชำนาญการพิเศษ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก
๑๙. นายสุวิทย์ อินนามมา นิตกรชำนาญการพิเศษ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี
๒๐. นางสาวชุตินา ไต้แดง นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการพิเศษ
๒๑. นายสมฤทธิ์ รอดสนใจ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
๒๒. นายกิตติศักดิ์ อ่อนปาน นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
๒๓. นางสาวมารยาท พิษพันธุ์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น
๒๔. นางสาวดวงพร หวานแก้ว พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
๒๕. นางสาวพรพนา พูลสวัสดิ์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ
๒๖. นางสาวทิพวรรณ พูลเอียด นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ
๒๗. นางสาวสุภาวดี พิบูลย์ โรงพยาบาลบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ
๒๘. นางสาวมุขดี คชสาร เกสัชกรปฏิบัติการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี
๒๙. นางสาวจุฑารัตน์ ไต้เมฆ นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ กรมควบคุมโรค
๓๐. นางสาวสุภาณี จันทะ นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ กรมอนามัย
- นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ กรมอนามัย
- นักทรัพยากรบุคคล กรมอนามัย
- นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ กรมสุขภาพจิต
- นักทรัพยากรบุคคล กรมการแพทย์
- นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- เจ้าพนักงานพัสดุปฏิบัติงาน
- กองบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

๓๑. นางสาววิชุดา คล้ายเพ็ชร	นักวิชาการพัสดุ กองบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
๓๒. นางพจอาภา ธนาบุญพัทธ์	นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการ กองบริหารการคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
๓๓. นางสาวสุชาฎา วรินทร์เวช	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข
๓๔. นางสาวนิตยา เหล่าชา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข
๓๕ นายสัตยธนา นาท่อม	นักทรัพยากรบุคคล ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข
๓๖. นายรณชัย ฐปทอง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข (ศปท.)